

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravištvu in uredništvu »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 24.- L
Posamezna številka 0.50 L.

Fašistična vlada je sprejela zelo važne sklepe

Povečanje prejemkov državnim uslužbencem — Pet milijonov lir za živinorejo severnih obmejnih pokrajin

Iz Rima poročajo: Dne 5. t. m. dopoldne se je pod Ducejevim predsedstvom sestel ministrski svet.

Na Ducejev predlog je ministrski svet sklenil izboljšati stanje osebja v državni upravi kakor tudi osebja v samoupravah. Dovoljena so začasna vojna nakazila v iznosu 20% za prvih 4800 lir letne plače in 10% za presežke do 8400 lir. To nakazilo pritiče samo osebju do osme stopnje hierarhičnega ali sličnega reda.

Ministrski svet je nadalje na predlog Duceja Fašizma in predsednika vlade odobril zakonski načrt, s katerim se razširjajo na državljane, ki so se udeležili ali se udeležujejo zdajšnje vojne v državni vojski, odredbe glede ugodnosti v korist bojnikov v vojni 1915-18. Te ugodnosti se tičejo povišanja starostne dobe, predpravic pri javnih natečajih in gospodarskih koristih. Tako so bile izpopolnjene odredbe, izdane že v prvih mesecih zdajšnje vojne za pohablence in vojne invalide in za sorodnike padlih v vojni.

Na predlog Tajnika Nacionalne fašistične stranke in državnega ministrskega tajnika je ministrski svet sporazumno z ostalimi ministri odobril odredbe za red in nadzorstvo cen najnujnejših življenjskih potrebščin. Prav tako je ministrski svet na predlog istega ministra odobril zakonski načrt za povi-

šanje državnega prispevka Nacionalnemu institutu za fašistično kulturo.

Na predlog državnega ministrskega tajnika za zunanje zadeve je bilo odobreno nekaj sklepov različnega značaja.

Na predlog Duceja kot notranjega ministra je bil sprejet zakonski načrt o dnevni pomoči potrebnim družinam vpoklicanih vo-

jakov. Zakonski načrt določa, da morejo starši, ki imajo po dva ali več sinov istočasno pod orožjem, združiti dnevno podporo največ do treh sinov.

Ministrski svet je odobril tudi več zakonskih načrtov finančnega značaja. Med drugim se podari švedski vladi stavbišče v Rimu za zgradbo švedske akademije.

Na predlog ministra za kmetijstvo in gozdoje je bil sprejet zakonski načrt, ki določa v svrhu vpostavitve živinskega stanja v Trežski, Reški, Goriški in Ljubljanski pokrajini, odškodovanega od vojnih operacij, vsaj petih milijonov lir za nabavo živine.

Ministrski svet je odobril tudi zakonski načrt za družinska nakazila vpoklicanih delavcem in zakonski načrt za podpiranje nacionalne kinematografske proizvodnje.

Tretja seja pokrajinskega sveta

Dobava mleka Ljubljani zagotovljena — Povišanje plač — Skrb za obrtništvo

Dne 3. t. m. zjutraj je Visoki Komisar sklical sosvet Ljubljanske pokrajine. Zapisniki prejšnje seje so bili odobreni, nato pa je sosvet obravnaval vprašanje dobave mleka. Ekscelenca Emilio Grazioli je sosvet obvestil o ukrepih uradov Visokega Komisariata za zagotovitev tako potrebnega hraniva kakor je mleko, prebivalstvu mesta in posebno še otrokom. Preučeni so bili različni postopki za rešitev tega vprašanja na najugodnejši način. Visoki Komisar je sosvetnikom sporočil, kakšne smernice je izdal za določitev cene, za dobavo in za razdelitev mleka. Z izdanimi ukrepi je dobava mleka Ljubljani

zagotovljena in sicer po najnižji ceni, ki jo okolice dopuščajo.

Po preučitvi prve točke dnevnega reda je Visoki Komisar s sosvetniki obravnaval vprašanje povišanja plač. Visoki Komisar je sporočil sosvetu predloge delojemalcev in delodajalcev. Zastopniki delavstva so navedli važne predloge in podatke, katere so dobili od svojih združenj. Visoki Komisar je zagotovil, da posveča posebno pozornost vprašanju, ki se tičejo delavstva.

Tudi glede položaja obrtnikov je Ekscelenca Grazioli zagotovil zastopniku tega stanu, da bodo vprašanja obrtništva še posebej preučena in da bodo upoštevani posamezni predlogi.

Zastopnik industrijskega delavstva je predložil Visokemu Komisarju vrsto predlogov, ki zadevajo ta stan. Ekscelenca Grazioli je izjavil, da bo v kratkem izdal odredbo, s katero bodo določeni poviški plač in mezd. Govoril je tudi o svojem obisku v novomeškem okrožju, ob kateri priliki se je lahko prepričal o vdanosti in delavnosti prebivalstva. Visoki Komisar je preučil tudi položaj mesta in je objasn timer natančna navodila, ki so v strogem skladu s posebnimi pravicami, ki jih je z odlokom Duce dovolil, a se ne bo trpelo, da bi jih kakor koli zlohotno razlagali. V teku sestanka so se oglašili k besedi sosvetniki in pa dr. Moseri z vidika oskrbovalnih vprašanj in advokat Zennaro s pravega vidika.

Tretji največji premogovnik pokrajine

Že pred leti so v bližini gradu Otočca pri Novem mestu kopali premog, vendar pa sedaj zaradi majhnega povpraševanja po premogu kopanje ni izplačalo. Letos je nova družba za izkoriščanje tega premogovnika ponovno začela izkopavati premog in ga je pred začetkom vojne izkopala že kakih 100 vagonov.

Predaja prapora sv. Marka občini Krku v Dalmaciji

Spričo velikega povpraševanja po premo-
gu se je združba odločila za redno izkori-
šćanje premogovnika. Že februarja je poseb-
na komisija na mestu preučila vprašanje pre-
voza izkopenega premoga na železniško po-
stajo v Novem mestu. Prvotno je bilo v na-
črtu, da se zgradi do Novega mesta ozkotir-
na rudniška železnica. Ker pa je ta načrt
terjal med drugim tudi zgradbo mostu čez
Krko pri Otoku pri Novem mestu, je ko-
misija sprejela drugi načrt, ki določa samo
zgraditev industrijske ceste v dolžini okrog
treh kilometrov od premogovnika do Rate-
ža, od koder se bo daljni prevoz opravljal po
državni cesti do železniške postaje Kandije

pri Novem mestu. V ta namen sta prispela v
Novo mesto zastopnika združbe gg. inž. Ru-
dolf in Zidanšek, najela primerne pisarniške
prostore in ukrenila potrebno, da se bo že
kmalu začela gradnja te industrijske ceste.
Kakor hitro bo cesta gotova, bo izkopavanje
redno in bo na ta način dobilo delo veliko
število zdaj brezposelnega delavstva.

Premogovnik Otočec je tretji največji pre-
mogovnik v Ljubljanski pokrajini. V zadnem
času so v dveh rovih naleteli na lahko dosegljive
debele plasti lignita. Kaže, da bo pre-
mogovnik Otočec imel zelo važno vlogo v
gospodarskem življenju Ljubljanske pokraj-
ne.

siranje in solnčenje. Ameriški zdravniki pri-
poročajo vsem, ki nimajo mirnih živcev, naj
poslušajo čim pogosteje šumljanje potokov
ali pa lahko glasbo. Nepravilno dihanje vpli-
va na krvni obtok in na živčevje. Napačno
dihanje lahko povzroči glavobol in bolečine v
ramah in prsih.

URADNI RAZGLASI

Obvezna prijava žitnega pridelka

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino
smatra za potrebno, da se zaradi porazde-
ljevanja ugotovi pridelek žita v Ljubljanski
pokrajini, in odreja:

Člen 1. Pridelovalci žita morajo prijaviti
pridelek letošnje letine. Žitne vrste, ki jih
je treba prijaviti, so: pšenica, rž, ječmen,
oves, turščica in soržica.

Člen 2. Prijavo je treba vložiti pri občin-
skem uradu na posebnih obrazcih, ki se do-
bijo pri teh uradih, in to v 20 dneh po kon-
čani žetvi ali po spravi posamezne žitne
vrste. Občine morajo poslati prijave Prehra-
njevalnemu zavodu za Ljubljansko pokraji-
no.

Člen 3. Prodaja žita iz člena 1. je dopust-
na samo s predhodno dovolitvijo, ki jo izda
omenjeni zavod.

Člen 4. Kršitelji te naredbe, ki stopi v ve-
ljavo na dan objave v Službenem listu za
Ljubljansko pokrajino, se kaznujejo denarno
od 100 do 5000 lir, v hujših primerih pa z
zaporom do treh mesecev. Poleg tega se od-
redi tudi zaplemba neprijavljenega pridelka.
Ljubljana, dne 27. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

Ustanovitev izravnalnega sklada za gospodarsko ureditev Ljubljanske pokrajine

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino
smatra za nujno potrebno, da se določijo
osnovni stroški gospodarskega življenja v
Ljubljanski pokrajini in se tako pripravi njih
postopno zenačenje s stroški v drugih ita-
lijskih pokrajinah, zato

odreja:

Člen 1. Ustanavlja se sklad z imenom
»Izravnalni sklad za gospodarsko ureditev«,
katerega naloga je, uravnati zenačevanje
cen in storitev z izravnavanjem osnovnih
stroškov.

Člen 2. V sklad, s katerim razpolaga Vi-
soki Komisariat, se stekajo dohodki po na-
slednem členu 3. in drugi morebitni pri-
spevki.

Člen 3. Za blago, ki je po izvoru ali pride-
lavi iz Ljubljanske pokrajine ali namenjeno
za izvoz na katerokoli ozemlje izven te po-
krajine, se sme uvesti kontrolna pristojbina,
ki se plačuje ob izdaji izvirnega potrdila ali
drugače pred odposiljavitvijo blaga. Komisa-
riatska naredba, ki določi blago, na katerega
izvoz se uporablja kontrolna pristojbina,
predpiše tudi njeno višino in način plačila.

Člen 4. Kontrolni pristojbini zavezano bla-
go, za katero se ta obveznost ni izpolnila, se
ne sme izvoziti iz pokrajine. Železniška
uprava, prevozna podjetja in zasebni spedi-
terji morajo odkloniti odpravo blaga, če ga
ne spremlja pobotnica o plačani kontrolni
pristojbini.

Člen 5. Kršitve te naredbe ugotavljajo fi-
nančni, carinski in policijski organi. Poleg
kazni, določenih po kazenskem zakoniku, in
plačila dolžne pristojbine se v vsakem pri-
meru, tako pošiljatelju kakor tudi prejem-
niku izvoženega blaga ali blaga, ki bi se v
nasprotju z določbami te naredbe poskušalo
izvoziti, predpiše upravna denarna ka-
zen v višini ne manj ko dvakratnega in ne
več ko desetkratnega zneska prikrašane
kontrolne pristojbine. Za plačilo kazni sta
zavezana oba vzajemno. Enake kazni se upo-
rabijo tudi zoper prevozna podjetja odnosno
spediterja. V posebnega upoštevanja vrednih
primerih in na predlog carinskega ravnatelj-
stva more Visoki Komisar znižati upravno
denarno kazn iz tega člena na eno šestino.

Zvišanje plač delavcem in nameščencem

Ukrep, ki dokazuje skrb Visokega Komisarja za malega človeka

Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine je
ugotovil nujno potrebo, da se začasno izena-
čijo plače nameščencev in delavcev s povi-
šanimi življenjskimi izdatki. Obenem pa od-
godil ureditev pravičnejših plač do sklenitve
novih delovnih pogodb, pri katerih bo treba
upoštevati življenjske potrebe za vsako ka-
tegorijo posebej, izdelovalno zmogljivost in
donosnost dela. Glede na to odreja:

Čl. 1. Da bodo od 1. julija 1941-XIX dalje
z dne 15. marca 1941-XIX ustaljene plače
uradnikov in delavcev in obče vseh name-
ščencev administracij bivše države Jugosla-
vije in bivše dravske banovine kakor tudi
zasebnih delodajalcev povišane v nasledni
meri:

za mes. plače manjše kakor 600 lir za 20%
za mes. plače manjše kakor 900 lir za 15%
za mes. plače manjše kakor 1200 lir za 12%
za mes. plače manjše kakor 2500 lir za 10%
za mes. plače večje kakor 2500 lir za 250 lir

Člen 2. Za določitev odstotka povišanja v
odnosu k plačam, ustreznim za razne dele
meseca, morajo biti minimalni zneski, na-
značeni v 1. členu, izenačeni tako, da se
smatra mesec enak 25 delovnim dnevom in
teden enak šestim delovnim dnevom.

Člen 3. Morebitna povišanja plač, ki so
stopila pozneje v veljavo kakor 15. marca
1941-XIX, morajo ostati ohranjena, toda so
morda vključena v nove plače, kakršne na-
stanejo z izvedbo poviškov, določenih s 1.
členom.

Člen 4. Za delovna razmerja, ki so se
začela pozneje kakor 14. marca 1941-XIX,
bo izenačenje s povečanimi življenjskimi
stroški ugotovljeno s sporazumi, ki bodo
sklenjeni med poklicnimi strokovnimi zdru-
ženji, in v primeru nesporazuma od Delov-
nega Inspektorata Visokega Komisarja Ljub-
ljanske pokrajine.

Ta odlok stopi v veljavo z dnem svoje ob-
jave v »Uradnem listu Ljubljanske pokra-
jine«.

V vrsti ukrepov, ki jih je izdal Visoki Ko-
misar v teh kratkih mesecih, odkar mu je
z najvišjega mesta zaupana skrb za prebi-
valstvo Ljubljanske pokrajine, je odlok o
nujnem zvišanju plač delavcem in name-
ščencem vseh vrst gotovo med tistimi, ki ne
potrebuje nobenega posebnega poudarka. Vsi
uslužbenci in delavci ga bodo z vsem ostalim
prebivalstvom Ljubljanske pokrajine vred
v svoji hvaležnosti samo najbolje komentir-
ali, kakor so znali biti hvaležni vselej vsa-
komur, kdor se je zavzel za izboljšanje nji-
hovega gmojnega stanja.

Visoki Komisar se je že takoj po svojem
prihodu v Ljubljano zanimal, kako ljudje
tu žive in kateri so tisti sloji, ki jim je
treba najprej priskočiti na pomoč. Ugotovil
je, da je treba najprej poskrbeti za to, da
se prejemki delavstva in nameščenstva spr-
vijo v sklad z življenjskimi stroški, ki so se
v zadnjih mesecih zvišali. Zadnji ukrep Vi-
sokega Komisarja je odločen, saj se zviša-
nje plač ne nanaša samo na nekatere vrste
delavstva in nameščenstva, temveč splošno
na vse. S tem odlokom Visokega Komisarja
je dana podlaga, na kateri se bodo te plače
mogle v smislu bodočih delovnih pogodb
spraviti v sklad s potrebami prizadetih. Od-
lok je nov dokaz, kako si najvišji funkcionar
v Ljubljanski pokrajini z vso ljubeznijo pri-
zadeva, da bi izboljšal razmere v tej pokra-
jini zlasti na socialnem področju.

Naše ljudstvo je že dokazalo, da zna pra-
vilno ceniti usluge, ki mu jih že nekaj me-
secev izkazuje Visoki Komisar in bo z glo-
boko hvaležnostjo sprejelo zlasti tudi njegov
odločen nastop glede zvišanja prejemkov.

Za dograditev paviljonov na velesejmu je Visoki Komisar nakazal 300.000 lir

Na nedavnem sestanku, na katerem so raz-
pravljali o nalogah in ureditvi ljubljanskega
velesejma, so se zbrali pod predsedstvom Vi-
sokega Komisarja ljubljanski župan, zastop-
niki velesejma in nekateri funkcionarji Vi-
sokega Komisariata.

Ekselenci Visokemu Komisarju Emiliju
Grazioliu so predsednik in voditelji vele-
sejma poročali o načrtih, po katerih bo ure-
jen letošnji jesenski velesejem, ki bo prika-
zal proizvajalno moč nove pokrajine glede
na proizvajalno sposobnost Kraljevine, proti
kateri je usmerjena vsa delovnost Ljubljane
in Ljubljanske pokrajine, kakor tudi glede
na proizvodnjo držav, na katere Ljubljanska
pokrajina meji. Obenem bo ljubljanski ve-
lesejem za nacionalno in za tujo industrijo
in trgovino novo središče propagande.

Visoki Komisar je preučil vsa poročila in
je dal natančne smernice o ureditvi velesej-
ma, ki naj bo pripravljen in opremljen v
skladu z važnostjo nove pokrajine in v skla-

du z njenim zemljepisnim položajem. Visoki
Komisar je nakazal za dograditev paviljonov
Ljubljanskega velesejma znesek 300.000 lir.

× Vsako leto pade na zemljo 35 milijonov
zvezdnih utrinkov. Neki ameriški zvezdo-
slovec si je zastavil nalogo, da izračuna, ko-
liko zvezd se v enem letu utrne in pade na
zemljo. Račun mu je pokazal, da v enem
samem letu pade na našo zemljo 35 milijonov
zvezdnih utrinkov.

× Šumljanje potokov in lahka glasba mi-
rita živce. Ameriški zdravniki pravijo, da je
za človeka pravilno dihanje zelo važno. Na-
ravno znajo dihati samo majhni otroci, do-
čim odrasli ljudje v tem oziru zelo grešijo,
kar jim tudi hudo škoduje. V človeškem te-
lesu se pojavljajo številne motnje, ki imajo
svoj vzrok v preveliki napetosti živcev. Če
hočemo pomiriti živce, so poleg pravilnega
dihanja zelo priporočljivi vroča kopel, ma-

Člen 6. Upravne denarne kazni iz prednjega člena predpisuje po kratki poti in jih sporoči prizadetim carinsko ravnateljstvo. Zoper odločbo je dopustna v roku 15 dni po priobčitvi pritožba na Visokega Komisarja, ki odloči o njej dokončno. Pritožba ne zadrži izvršitve. Dokler se ne predpiše znesek upravne denarne kazni in le-ta ne plača, sme carinarnica blago zaseči in ga spraviti v skladišče na stroške kršiteljev, če ti ne položijo varščine, kolikor znaša najvišja določena upravna denarna kazen.

Člen 7. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 26. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

Popis prebivalstva Ljubljanske pokrajine

Za dan 31. julija 1941-XIX je v Ljubljanski pokrajini odrejen popis prebivalstva. Vojaki Italijanske Oborožene Sile vseh stopenj z včetimi kr. karabinjerji in kr. finančno stražo so izvezeti od popisa.

V dneh od 26. do 30. julija bodo popisni uradniki (ki bodo imeli za to posebno osebno legitimacijo) izročili vsakemu družinskemu poglavarju in vsakemu predstavniku zajednice (lastnikom ali zakupnikom hotelov, gostiln, penzionov, zavetišč, bolnišnic, zdravilišč itd.) družinsko ali zajedniško polo, ki jo bo moral vsak družinski poglavar in vsak predstavnik zajednice skrbno izpolniti in tako izpolnjeno in podpisano imeti pripravljeno na dan 1. avgusta zjutraj, ko bodo popisni uradniki začeli pobirati popisne pole.

Družinski poglavarji in predstavniki zajednic se bodo morali zaradi pravilne izpolnitve popisne pole skrbno ravnati po navodilih na prvi in četrti strani pole.

Popisne pole, ki bi bile nepopolno ali pogršno izpolnjene, se vrnejo popisancu za novo sestavo.

Kdor v popisni poli zahtevanih podatkov ne bi hotel dati ali bi jih vede v celoti ali delno navedel napačno, se bo kaznoval v denarju od 500 do 2000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do treh mesecev.

Družinski poglavarji in predstavniki zajednic, ki jim popisni uradniki ne bi dostavili popisne pole do vstetega 30. julija, morajo sami iti ponje v občinski urad.

Družinski poglavarji in predstavniki zajednic, pri katerih se popisne pole ne bi pobrale do vstetega 5. avgusta, jih morajo prav tako neposredno oddati občinskemu uradu.

Popis nima prav nobenega obdavčevalnega namena in velja za dobljene podatke najstrožja uradna tajnost. Podatki so namenjeni izključno za sestavo pregledov brez kakršne koli druge uporabe.

Ljubljana, 6. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar EMILIO GRAZIOLI

Podaljšanje kolektivnih delovnih pogodb

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na uredbo z dne 12. februarja 1937, ker smatra ureditev za nujno potrebno:

Čl. 1. Do nadaljnjie odredbe ostanejo v veljavi kolektivne delovne pogodbe, sklenjene na podlagi uredbe z dne 12. februarja 1937, tudi če so bile že odpovedane.

Čl. 2. Z dnevom te naredbe stopijo glede podjetij in strok, za katere so bile sklenjene, znova v veljavo kolektivne pogodbe iz prednjega člena, ki so prenehale veljati po 15. marcu 1941-XIX zaradi poteka določene dobe ali zaradi odpovedi ali iz kakega drugega vzroka, pa niso bile nadomeščene z novimi kolektivnimi dogovori.

Čl. 3. Med podjetnikom in delavcem pogodbeno določene in na dan te naredbe dejansko veljavne mezde ostanejo v zdajšnji višini še nadalje v veljavi, če določajo za delavca ugodnejše razmerje, kakor bi bilo določeno s predpisi iz prednih členov.

Čl. 4. Vsak dogovor, ki bi nasprotoval do-

ločbam te naredbe, ki stopi v veljavo na dan objave, je neveljaven.

V Ljubljani, dne 2. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Sprememba območij občin in okrajev

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podlagi kraljeve uredbe z dne 3. maja 1941-XIX (št. 291), ker smatra za nujno potrebno, da se deli občin, katerih sedeži so po novi meji Ljubljanske pokrajine ostali zunaj pokrajine, priključijo tukajšnjim občinam in okrajem.

Čl. 1. Začasno se dodeljujejo: občini Št. Joštu (okraj Ljubljana): zaselek Suhi Dol kraja Golega vrha iz občine Trate in kraj Planina iz občine Črnega vrha, oba iz škofjeloškega okraja; občini Polhovemu Gradcu

(okraj Ljubljana): kraja Setnik (katastralna občina Črnega vrha) in Setnica, oba iz občine Črnega vrha (iz škofjeloškega okraja); občini Dobrovi pri Ljubljani: kraj Toško črt iz občine Št. Vida nad Ljubljano; mestni občini Ljubljani: kraji Dolnice, Glinica, Kačna gorica in Podutik iz občine Št. Vida nad Ljubljano; občini Škocijanu (okraj Novo mesto): kraj Jermanj vrh iz občine Buče; občini Sv. Križu pri Kostanjevici (okraj Novo mesto): katastralna občina Veliko Mraševo (kraj Veliko Mraševo) iz občine Cerkelj ob Krki; občini Adlešičem (okraj Črnomelj): katastralna občina Marindol (kraj Marindol, Miliči in Paunoviči) iz občine Netretiča (okraj Karlovac, Hrvatska).

Čl. 2. Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave.

V Ljubljani, dne 2. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Pregled vojn in političnih dogodkov

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 7. julija tole vojno poročilo:

V Severni Afriki je na fronti pri Tobruku naše topništvo obstreljevalo sovražno pehoto in oklopna vozila.

Letalski oddelki osi so v strmoglavnem letu napadli baterije in sovražne postojanke v Tobruku. Druga letala so bombardirala zbiranje motoriziranih vozil južozapadno od Sidi El Baranija. Sovražnik je podvzel nočni napad na Bengazi. V vzhodni Afriki živahno udejstvovanje topništva v odseku pri Uchefitu (Gondarju). Dne 6. t. m. popoldne je sovražno letalstvo napadlo Palermo. Povzročeno je bilo nekaj škode v pristanišču. Med civilnim prebivalstvom so bile ubite tri osebe, 20 pa jih je bilo ranjenih.

Kakor povzemamo iz nemških poročil, so uspehi nemških čet proti ruskim veliki.

Poročilo vrhovnega vojnega poveljstva z dne 7. t. m. pravi med drugim: V Besarabiji so nemške in rumunske čete po odbitih protinapadih v napredujočem napadu. V Bukovinii so dosegle rumunske in severozapadno od njih madžarske sile gornji tok Dnjestra. Cernovice so zavzete. Zasledovanje sovražnika v Galiciji se nadaljuje v široki fronti preko Sereta. Severno od Pripjetskih močvirij napredujejo oddelki nemške vojske v široki na široki fronti proti Dnjepriu in goram Dvini. Operacije nemških in finskih čet tekajo tudi nadalje po načrtu. Eskadrole nemškega letalstva so uničile veliko število sovražnikovih oklopnih voz in tovornih avtomobilov, onesposobile za borbo sovjetske baterije, razdejale železniške vlake, transportna pota in municijska skladišča. Učinkoviti letalski napadi so bili nadalje naperjeni proti umikajočemu se sovražniku v Ukrajini in

Zemljevid nemško-ruskega bojišča

proti trdnjavskim napravam. Drugi oddelki so bombardirali sovražne čete okrog Smolenska in vzhodno od Pejpuškega jezera.

Iz Stockholma poročajo: Po vesteh švedskih listov

se bijejo boji že ob Stalinovi črti, ki je baje zgrajena po izkušnjah Maginotove in Siegfriedove črte in je široka 100 km. Švedski listi naglašajo, da so nemške čete dosegle doslej velike uspehe in da je pritisk nemške vojske nezadržljiv.

Iz Rima poročajo: Ko je padla v Afriki Amba Alagi, je

sovražnik začel napad na naše sile pri Gali in Sidamu, ki so se že dva meseca zmagovito borile proti premočnemu sovražniku.

Bitka je bila silna na vsej dolgi fronti od jezerc pri Dabusu do Dal Kaffe pri Limmu. Ceste, ki so jih zgradili naši delavci v petih letih plodne kolonizacije, so služile sovražniku in so lajšale njegovo premikanje. Sovražnik je lahko uporabljal v veliki meri oklopna vozila proti našim četam, ki so bile že utrujene in oslabiljene. Bila je neenaka borba, v kateri naše čete niso imele upanja na uspeh, temveč so hotele samo služiti domovini in podaljšati odpor, da bi vezale na ta način čete, ki bi jih sovražnik lahko uporabljal drugod. Vsaka skupina se je borila do zadnega, dokler je ni pomanjkanje municije in živeža prisililo k predaju. V pasu malih jezer se je neka kolona borila nad mesec dni, čeprav je bila od vseh strani obkoljena. Južno od tod sta se borili dve diviziji, ki sta bili že oslabiljeni. Ena se je predala, drugi se je posrečilo pretolči se z neverjetnimi težkočami do področja Dembidolla, kjer je general Gazzera ukazal poslednjo obrambo. Tu so se zbrale tudi čete, ki so bile v Gimmi, potem ko je bilo mesto zapuščeno, da bi se obvarovalo civilno prebivalstvo. Tu so se zbrale tudi čete, ki so se umaknile iz Bauda. V Dembidollu je bil zadnji odpor čet, ki so se 13 mesecev borile s premočnim sovražnikom. Ti vojaki, ki niso bili nikoli poraženi na bojišču, so popustili šele tedaj, ko jim je zmanjkalo sredstev za borbo. Danes imajo ponosno zavest, da so dobro služili domovini.

Iz Vichyja poročajo:

Francija je prekinila državniške odnose s Sovjetsko zvezo.

Zadevno je francoska vlada izdala tole sporočilo: Ko se je francoska vlada prepričala, da agenti Sovjetske Rusije razvijajo delav-

nost, ki škoduje varnosti države in javnemu redu, je sklenila prekiniti državniške odnose z Moskvo.

Iz Rima poročajo: Kakor je bilo treba pričakovati, je Roosevelt izkoristil ameriški narodni praznik neodvisnosti dne 4. t. m.

da je lahko imel spet svoj navadni govor zopet totalitarne države.

Trdil je, da bi Združene države po zmagi Osi ne mogle živeti, kakor žive sedaj, ker bi biše nekaka zelenica v puščavi. Položaj Amerike v letu 1941. je podoben položaju v letu 1876. Tedaj so se Združene države borile za neodvisnost severnoameriške domovine, danes pa se po Rooseveltovem mnenju morajo boriti za svobodo tiste velike domovine,

ki se ji pravi svet. Zaradi takega pojmovanja so si Združene države naložile velikansko nalogo za obrambo zapadne poloble in svobodo morja. Če hočejo Združene države ta smoter doseči, potrebujejo ne le narodno slogo, temveč tudi nagla sredstva. Roosevelt je zaključil svoj hujskaški govor z izjavo, da je zdaj na svetu prišlo v nevarnost tisto veliko načelo, za katero so se borili Američani v vojni za neodvisnost. To je načelo, da mora vladna oblast izhajati iz privoljenja vladnih. Dobesedno je Roosevelt dejal: »Pojem človeške svobode se je v svetu izgubil in zaradi različnih oblik nasilja so osnovna načela iz leta 1876. čisto uničena zunaj, ogrožena pa v Ameriki sami.

Potepal se je in rešil dolino

Sinček nekega bretonskega carinika je imel navado, da se je še pozno zvečer potepal ob morju. Nekega večera, ko je oče že spal in je mati krpala obleko, pa je zapazil dva neznana moška, ki sta na kopni strani razkopavala zemljo na velikem nasipu. Takoj je stekel domov in materi povedal, kaj je videl. Na njeno vprašanje je tudi odgovoril, da je ležal paznik zatvornice na nasipu na klopi pred svojo hišico in spal. Tedaj je žena zbudila moža. Mali je ponovil z razburjenim glasom, kaj je videl. Carinik se je takoj oblekel in stekel k ogroženemu nasipu. Če bi tega predrli, bi namreč voda visoko preplavila gosto naseljeno dolino in njegova hišica bi bila prva, ki bi postala žrtev.

Mož je pritekel še pravočasno. Ko sta ga tujca zagledala, sta se spustila v beg. Izkopala sta bila veliko luknjo in vtaknila vanjo velik kos dinamita, ki sta ga hotela zažgati z zažigalno vrstico. Razpočenje, ki bi sledilo, bi povzročilo strašno nesrečo v ogroženi dolini. Zločinca sta hotela to izkoristiti in si nabrati plena.

Carinik je potegnil nevarni dinamit iz luknje in ga odstranil, nato pa je vso noč stražil s puško ob nasipu. Paznika nasipa ni bilo mogoče prebuditi. Lopova sta ga bila umetno uspavala. Šele zjutraj se je zbudil. Po opisu, ki ga je dal o obeh zločincih in ki ga je izpopolnil mali deček, so dva dni pozneje oba zlikovca tudi prišli.

Gospodarstvo

Cenik živil v lirah

Dne 1. julija je izdalo ljubljansko mestno tržno nadzorstvo uradni cenik maksimalnih cen živil. Cene so prvokrat označene v lirah. Iz cenika posnemamo, da so se do 1. t. m. prodajala živila po naslednjih cenah:

Goveje meso I. vrste se je prodajalo po 7.60 do 8.36, II. vrste po 6.46 do 7.22, goveji jezik 9.12, goveji vampi 3.80, goveja pljuča 3.04, goveja jetra 6.84, goveje ledvice 7.60 goveji možgani 7.60 in goveji loj po 5.32 do 9.12, telečje meso I. vrste 9.50, II. vrste 8.36,

telečja jetra 9.38, svinjsko meso I. vrste 11.78, svinjsko meso II. vrste 10.64, svinjska pljuča 6.08, svinjska jetra 6.84, svinjska glava 3.80, svinjski parklji 3.80, svinjska slanina domača 11.78, svinjski salo domači in hrvaški 12.54, mast 13.30 do 14.06, gnjat 15.20, svinjsko prekajeno meso I. vrste 12.16, prekajeno meso II. vrste 11.40, koštrunje meso 5.32 do 6.08, jagnjetina po 6.08 do 7.60, kozličevina po 7.60, konjsko meso I. vrste po 3.80 in II. vrste po 3.04 lire za kg. Hrenovke so bile po 13.68, posebne klobase po 13.30, safalade 12.16, sveže kranjske in polprekajene kranjske po 18.24 in prekajena slanina po 15.20 lire za kg. Lep piščanec je veljal po velikosti 7.60 do 9.50, kokoš od 15.20 do 22.80 in domači zajec 9.88 do 15.20 lire za kos. Kilogram ščuke je veljal 14 in

Muljavski:

JUNAŠTVO IN ZVESTOBA

Zgodovinska povest

1.

Z OGNJEM IN MEČEM

Pisalo se je leta 1510. Poletje je bilo, čas letve, vendar ni bilo slišati veselega smeha žanjic. Opustošeno je ležalo polje, poteptano od sovražnih kopit.

Uboga zemlja slovenska je bila spet napojena s krvjo svojih otrok. Moreč, ropajoč in požigajoč so se podile čete Turkov od Kolpe preko Dolenjske proti Ljubljani. Širile so pred seboj strah in grozo, za seboj pa puščale smrt in razdejanje.

Sicer je krvavi svit grmad napovedoval prebivalstvu dneve smrtni nevarnosti ter ga opominjal k begu, toda preden so se ljudje opomogli od prvega strahu in zbežali na varno, je bila opasnost že pred durmi. Turki so na svojih brzih konjih pridrveli hitro kakor blisk ter so skoro v vsaki vasi pokončali nekoliko ljudi, ki se niso mogli pravočasno rešiti z begom. Starejše ljudi so posekali brez usmiljenja, fante in dekleta pa odgnali s seboj.

Dan pred sv. Marjeto se je turška vojska, ki je štela nad 10.000 mož, približala Ljubljani. Od osme ure zjutraj do treh popoldne je dolga vrsta turških jezdecev, ujetih kristjanov in s plenom obloženih tovornih konj in voz prihajala mimo mesta, kakor v za-

smeh na obzidju stoječim meščanom in vojakom. Se tisti dan so Turki zažgali šempetrsko predmestje in potem navalili na utrjeno mestno zidovje. Toda hrabra mestna posadka je čvrsto odbila tega in vse sledeče ljute napade. Vsi kmetje, ki so bili tedaj v Ljubljani, so prihiteli na obzidje in se borili hrabro kot levi. Mnogo Turkov je našlo pri teh naskokih smrt.

Ko se je pričelo nočiti, so si Turki napravili v bližini mesta velikanski tabor. Okoli velikega števila raznobarnih šotorov je bila napravljena močna ograja iz dvojne vrste voz, tako da je tabor sličil pravcati trdnjavi.

Prišlo se je obleganje. Štirinajst dni so Turki naskakovali mesto, toda zavzeti ga niso mogli, ker niso imeli s seboj oblegovalnih strojev in topov. Medtem ko je polovica vojske neprestano napadala mestne utrdbe, je druga polovica v manjših četah delala roparske pohode na vse strani. Za njimi so ostala krvava trupla in goreča selišča.

Drznejša krdela turških jezdecev so vpadala celo tja v Vipavsko dolino. Na manjše čete roparjev so plemiči, meščani in tudi sami kmetje mnogokrat planili ter jih potolkli. Toda z večjimi tolpmi se niso upali spoprijeti, kajti turški vojniki so bili nedosegljivi borilci in jih ni bilo lahko premagati.

Skoro en mesec je razsajala divja turška vojska po Kranjskem. Preko Save na gorensko stran se razbojniki dolgo niso mogli povabiti v goste, kajti zadrževala jih je od zadne nevihte mogočno narasla reka, v kateri je utonilo mnogo dušmanov s konji vred, ko so jo poskušali preplavati.

Ceprav Turki na ono stran Save niso mogli priti, se je vendar kmetov po obsavskih vaseh polajšala brezmejna groza, ko so zrlili krvavordeče ognjeno morje, raztezajoče se v ozadje, do kamor je segal pogled, ter se vsebolj bližalo obrežju Save. Se z večjim strahom pa je navdajal kmete pogled na strašne rdeče oblečene jezdece, ki so s krvavimi sablami v rokah švigali na oni strani Save od selišča do selišča ter neusmiljeno ugonabljali vse, na kar so naleteli. Ker so se posamezna krdela Turkov večkrat približala reki ter na raznih mestih poskušala priti na nasprotno stran, se silno vznemirjeno ljudstvo ni čutilo več varno v svojih, le po rečni strugi od Turkov ločenih domovih. V strahu za svoje življenje je začelo prebivalstvo naglo zapuščati domove in se zatekati v varne cerkvene tabore, katere so Turki le malokdaj napadali. Cele vasi so ostale zapuščene. Edino nekaj najpogumnejših mlajših kmetov je kljub nevarnosti ostalo na svojih posestvih ter mirno opravljalo poljska dela.

Žito je dozorevalo in čakalo srpov, toda žanjic ni bilo. Le tu pa tam je delal na polju posamezen moški delavec. Kmetje, ki so se skrivali po gorah in taborih, so sicer glasno tugovali, ker jim je klena pšenica izzorovala po njivah in se osipala, vendar se ni upal nikdo zapustiti skrivališča.

postrvi 22 lir. Sardelice so bile naprodaj po 8, velike sardele po 14 in skuše po 18 lir za kg.

Mlečni izdelki so veljali: mleko liter 1.33, sirovo maslo 20.52, čajno maslo 22.80, kuhano maslo 22.80, bohinski sir 17.86, navadni sir 15.20, sir polematalec 16.72, sir trapist I. vrste 16.72 lire za kg.

Jajca so bila po 76 stotink kos.

Belo vino je veljalo 6.84 do 9.12, rdeče 6.48 do 8.36, staro črno 10.26 lire liter. Steklenica belega piva 2.85, steklenica črnega piva 3.20, kilogram malinovca 12.92, ena pokalica 1.14, steklenica mineralne vode 3.04, liter ruma 19 do 22.80 in žganja 22.80 lire.

Kilogram enotnega kruha je bil naprodaj po 1.90.

Hruške II. vrste so bile po 8, češnje po 5 do 10, inozemske breskve po 12, inozemske marelice po 14, ringloji po 10, mandeljni po 17.50 do 24.50, orehi po 5.70, luščeni po 20.50 lire za kg, liter rdečih jagod po 3.50 do 4 in borovnic po 2, limone kos 40 do 50 stotink in oranže po 1 do 2.50 lire.

Kristalni beli sladkor po 7.03, sladkor v kockah 7.80, kavna primes 7.98 do 9.88, riž II. vrste 5.80, morska sol 0.95, cel poper po 21.20, zmlet poper po 95, paprika III. vrste po 11.40, sladka paprika po 20.90, testenine II. vrste po 6.65, pralni lug po 91, rozine po 11.40 do 13.70 in čaj po 323 lir kilogram. Liter namiznega olja je veljal 9.60, vinskega kisa 1.52 do 1.90, navadnega kisa 0.8 do 1.35, petroleja 3.42 lire.

Pšenična moka je veljala 3.60, moka-mešanica 2.10, ješprenj št. 10 4.95, fižol ribničan 3, fižol prepeličar 3.80 in leča 4.95 lire kg.

50 kg kočevskega premoga 9.12, tona premoga 179.60, kg oglja likalita 1.33, kubični meter trdih drv 68.40, žaganih drv 83.60, in mehkih drv 41.80 lire.

Sladko seno je bilo po 53.20, polsladko 45.60, kislo 41.80 in slama po 30.40 lire 100 kg.

Zelenjava se je znatno pocenila. Kilogram solate-ajserice je bil naprodaj po 1 do 1.25 domači radič po 2.30, cvetača po 3.50 do 4.50, zgodno zelje po 3, kislo zelje po 2, ohrovt po 3.50 do 4, šparglji po 6, špinaca 3, kumare 5, paradižniki 7, domači grah v stročju po 2 do 2.50, inozemski fižol v stročju 6, luščeni fižol od 3 do 3.50, čebula 4.30 do 5, por 2, česen 6, novi krompir 2.50, stari krompir 0.95, lisičke po 3 liter, peteršilj po 3.80, korenje 3, zelenjava za juho 1.50, rdeča pesa od 3 do 3.50 in kolerabice 1.50 lire kilogram.

Turki se niso hoteli ganiti izpred Ljubljane. Minili so dnevi. Sava je počasi padala in nekega jutra je nad pettisoč turških konjenikov v bližini Črnuč preplavalo reko in se potem v manjših četah po sto do dvesto mož kakor povodenj razlilo na vse strani, šireč z ognjem in mečem pustošenje in smrt. Ker so divjaki našli vasi po večini zapuščene, shrambe in staje prazne, so tem grozoviteje ravnali s tistimi kmeti, katere so zajeli. Razsrjeni niso prizanesli nobenemu živemu bitju.

2.

FERDINAND GORJAN

Zapuščena se je tiščala mala, toda lepa in bogata vas Podpeč ob vznožju hriba. Tišina je vladala po praznih kmečkih domovih. Nobenega glasu ni bilo čuti od nikoder. Niti pes se ni oglasil nikjer.

Prebivalci Podpeči so bili že tisti dan, ko so po gorah zagoreli kresovi in napovedali prihod turške vojske, v naglici naložili svoje premoženje na vozove, zapregli govejo živino ter v silnem strahu odrinili iz vasi navkreber proti vrhu Šmarne gore, na kateri je bil velik, močno zavarovan in utrjen tabor.

Samo ena hiša v Podpeči ni ostala čisto zapuščena. Bil je to visokoprtilični, iz opeke zidan dom, stoječ na nekoliko vzvišenem prostoru sredi vasi. S svojo rdečo streho in belimi zidovi je nalikoval gosposkemu dvorcu. Lastnik tega prijaznega posestva svobodni kmet Ferdinand Gorjan je bil edini človek, ki ni hotel z drugimi prebivalci vred

— Nagrada za živinorejce. Da bi pospešila rejo goveje živine, so vrhovna oblastva po nalogu Duceja določila posebne nagrade iz državne blagajne za tiste govedorejce, ki bodo posvetili posebno pozornost vzgoji živine za zakol. Tako bodo dobili po vrhu cene, ki je uradno določena, še nagrado 1.15 lire za kg žive teže pri prvi kategoriji, 0.90 lire pri drugi kategoriji in 0.60 lire za tretjo kategorijo živine. Te nagrade imajo namen izpodbuditi govedorejce, da bi redili čimveč goveje živine in ji posvetili čim večjo pozornost. Računajo, da bo državna blagajna izdala za vse te nagrade letno okrog 500 milijonov lir.

— V Italiji je dovolj fižola. V zadnjih letih se je pridelek fižola v Italiji znatno dvignil. Medtem ko je letina v l. 1938. dala 1,402.000 metrskih stotov fižola, je pridelek nasledno leto narasel na 1,431.000. lani pa že kar na 1,925.000 metrskih stotov. Tolikšen prirastek je delno od povečane obdelane površine, delno pa od izboljšane kmetijstva. Če ne bo kakšnih vremenskih presenečenj, bo letošni pridelek dosegel dva milijona metrskih stotov.

— Izvoz blaga v Ljubljansko pokrajino »L'Eco di Roma« poroča, da je finančno ministrstvo v sporazumu z ministrstvom za devize in valute pooblastilo carinska oblastva, da dovolijo izvoz v Ljubljansko pokrajino za vse trgovinsko blago brez ministrskega dovoljenja.

— Strokovno nadaljevalna šola v Stični. Lani je bila v Stični ustanovljena strokovna nadaljevalna šola za vajence iz Stične, Št. Vida pri Stični in Višnje gore. Iz vseh treh občin je šolo obiskovalo 54 vajencev, iz Stične 36, iz Št. Vida 12, iz Višnje gore 6. Bila je to edina podeželska šola te vrste v Ljub-

ljanski pokrajini, a je pri krajevnih činitejih žal naletela na premalo pravega razumevanja. Prizadete občine niso zanj ničesar prispevale, le Stična je dala prostore na razpolago. Za kurjavo, razsvetljavo in nagrade učiteljema je Združenje obrtnikov v Stični prispevalo 3500 din, za kar mu gre najtoplejša zahvala, bivša banska uprava je dala 2800 din in Zbornica za trgovino, obrt in industrijo 400 din. Vajenci pa so za šolske potrebe prispevali po 30 din. Šola v Stični je nujno potrebna razširitve, saj je bilo poslopje zgrajeno že leta 1904 in današnjim potrebam več ne ustreza. Zlasti ji manjka telovadnice. Če bi se poslopje dvignilo za eno nadstropje, bi se poleg telovadnice pridobili še dve veliki učilnici.

— Za preusmeritev reje svinj. Fašistična zveza kmetovalcev je pozvala vsa podrejena združenja, naj med kmetovalci opravijo smotno propagando za prilagoditev svinje reje novim razmeram in novim potrebam države. Kakor je znano, je bila reja svinj v Italiji usmerjena predvsem na prirejo debelih živali, ki dajejo slano in masti. V ta namen so bile potrebne velike količine turšice, ki pa so v času vojne potrebne za prehrano prebivalstva. Zato naj kmetovalci v bodoče posvečajo večjo pozornost reji mesnih svinj, za katero se lahko s pridevom uporablja krma kakršno daje vsako kmetijsko gospodinjstvo v obliki odpadkov in stranskih pridelkov. Vsak kmet naj smatra za svojo dolžnost, prispevati k izdatnejšemu uspehu reje svinj.

— Za paradižnike ne bomo v stiski. Leta 1938. so v Italiji pridelali 9,404.400 metrskih stotov paradižnikov. Nasledno leto je pridelek padel na 8,760.395, lani pa se je dvignil na 11 milijonov.

Kdor ima malo zemlje, naj ne redi kokoši

Za lastnike majhnih zemljišč so primernejši kunci in koze

Kokoš je požrešna žival. Ves dan mora brskati okrog in iskati hrano. Če nimaš razsežnega zemljišča na razpolago, kokoš nima kje iskati hrano, a da bi jo hranil le s turščico in žitom, je predrago. Samo malo preračunaj, pa boš videl, da od kokoši, ki se delno ne preživlja sama, nimaš koristi, tem-

več le škodo. Kokoši so za večje posestnike in še ti posestniki jih ne morejo imeti preveč.

Mali posestniki in lastniki večjih ali manjših vrtov naj gojijo kunce. To je v današnjih časih, ko ni preveč mesa, zelo donosna vejica živinoreje. Pa ne samo donosna zavo-

pobegniti iz vasi, ko je krvavi svit grmad naznanjal bližanje krvoločnih Turkov.

Ferdinand Gorjan je bil še mlad mož, lepega, smelega obraza, visoke postave in pogumen. Devet let je preživel v Vojaški krajini in se kot graničar udeležil mnogih bojov s Turki. Nato je dal slovo vojaški službi in se vrnil v domači kraj krepak in utrjen. Po očetovi smrti je zagospodaril na dokaj obsežnem svobodnem posestvu, ki je bilo oproščeno vsake tlake in desetine.

Sovaščani so mladega, toda izkušenega moža zelo spoštovali in se vestno ravnali po njegovih nasvetih. Gorjan je bil strogo pravičen človek, samozavesten in železne vztrajnosti. Vaška dekleta so se rada ozirala po postavnem mladeniču. Premnogo deklet si je v lepah sanjah predstavljalo srečno življenje ob njegovi strani.

Nande se dolgo ni mogel ogreti za žentev, čeprav je vedel, da bi mu zakonsko družico ne bilo težavno dobiti. Marsikateri kmet mu je že pohvalil svojo hčer ter mu jo po ovinkih ponudil v zakon, toda mladi mož je bil previden in ni ničesar obljubljal. Dekleta iz domače in sosednih vasi, katera je poznal, so mu bila sicer všeč, vendar se ni mogel odločiti, katero naj si izbere.

Tiste dni se je v okolici Podpeči naselil tuj človek. Kupil je tamkaj majhen, star, a še dobro ohranjen iz opeke zidan mlin, ki je že dve leti zapuščen sameval na dokaj neprijetnem, samotnem kraju ob potoku Gomiljšici, približno pol ure oddaljen od Podpeči. Domačini so se že v nekoliko dneh privedli poštenega, prijaznega moža, ki je bil kljub letom vedno zdrav in krepak. Ker je

bil zgovoren in ker ni jemal prevelikih meric, so kmetje iz Podpeči in okoliških vasi najrajši nosili mlet k njemu.

Novi mlinar Jernej Jug je bil vdovec, toda imel je mlado hčerko, ki mu je prala in kuhala. Deklica je bila lepa kakor pravkar razcveteli rožni cvet ter je nehoti ranila srce marsikaterega fanta. Ker pa je bila resnega značaja in malobesedna, se ji ni upal nihče približati.

Lepo plavalas dekle s svojimi velikimi očmi je napravelo na Nandeta velik vtis. Takoj ko je prvič videl ljubko mlinarjevo hčer, mu je zatrepetala v duši slutnja, da postane to cvetoče dekle usodno zanj. In tako je tudi bilo. V srcu Ferdinanda Gorjana se je porodila kal prve resnične ljubezni. Začel je prihajati v samotni Jugov mlin čedalje pogosteje. Razgovarjal se je s starim Jernejem, ali njegove oči in misli so uhajale k mlinarjevi hčeri. Stari mlinar je kmalu spoznal, da prihaja Nande edino zaradi njegove hčere tako pogosto v mlin. Prepričavši se, da tudi Marjetica rada gleda mladega kmeta, mu je Jernej ob neki priložnosti resno rekel, naj se njegovi hčeri ne približuje, ako nima poštenih namenov. Zdaj je Gorjan razkril pred starcem svojo iskreno ljubezen do Marjetice in je deklico zasnoobil.

»Svojo hčer ljubim, ne obesil bi jo na vrt vsakomur, ki bi vprašal za njeno roko,« je rekel Jug svečano. »Čelo grofu bi jo odreklo, če bi ga deklica ne marala, ker ji želim srečo. Toda ti, Nande, si dober človek. Spoštujem te in ti radostnega srca obljubim roko svoje hčere, ker vem, da bi boljšega moža nikdar ne dobila. Ako se Marjetica ho-

Pro prodaje, temveč pomembna še bolj za prehrano rejčeve družine. Kunce lahko hraniš samo z odpadki zelenjave z vrta in s travo, kar vse bi sicer vrgel proč. Prav zaradi tega je reja kuncev tako zelo priporočati.

Ce imaš količkaj večji vrt, rediš lahko tudi kozo. Koliko je ubožnih rodbin, ki bi stradale, če ne bi imele koz. Skromna je

prehrane te živali, a mnogo mleka dobiš od nje. Mali kočarji, ki jim ni mogoče gojiti goveda, naj si nabavijo koze. Splošno bi se morala koza uveljaviti med lastniki majhnih zemljišč. Zanimivo je, da si koze nabavljajo že meščani, ki imajo malo večje vrtove. Pametno je to in kaže le, da se ljudje zavedajo, kako je treba v teh časih vse storiti za večji pridelek živeža.

Predzadno nedeljo je Ekscelenca Visoki Komisar Emilio Grazioli obiskal razne dolenjske kraje, kjer se je posebno zanimal za siromašno prebivalstvo. V Trebnjem so mu pokazali občinske siromake. — Naša slika prikazuje prizor, ko je Ekscelenca Visoki Komisar obdaroval vdovo rajnega delavca Bukovca, ki je bil postal žrtev prevratnih dni v Trebnjem. Vdova Bukovčeva mora zdaj sama preživljati trinajst nedoletnih otrok.

Dolenjski kmetje so letos skrbno obdelali polje

Letina bo na Dolenjskem prav dobra

Dolenjski kmet je marljiv in umen gospodar. Njegova zemlja povprečno ni najrodovitnejša, vendar pa toliko, da pri umnem kmetovanju da lep pridelek, če vreme ne kljubuje preveč. V letošnjih izrednih časih so kmetje še posebno skrbno obdelali svojo zemljo ter sejali in sadili več kakor druga leta, da bodo imeli dovolj zase in da bodo lahko višek še prodali, saj so cene kmetijskim pridelkom prav lepe.

Kakor kaže, bo letina na Dolenjskem letos precej dobra. Ječmen so začeli že žeti. Ima lepo klasje in kmetje so skoro povsod z njim zadovoljni. Tudi rž in pšenica že do-

zorevata in kažeta dobro. Žal pa je turščica ponekod slabo skalila. Kjer je ostala njiva skoro prazna, so turščico nadomestili s činkvantinom. Krompir je zdaj v polnem cvetju in se ugodno razvija.

Naglasiti je treba, da so Dolenjci sadili letos tudi več fižola, ki je posebno važen pridelek. Če ni dovolj kruha pri hiši, je samo fižol še tisti živež, ki človeka nasiti. Kakor pa prihajajo iz nekaterih dolenjskih krajev vesti, napada fižolovo listje rja. Kmetje naj fižolove rastline nemudno škropje z galicnoapneno brozgo. Galica se zdaj še dobi.

bo branila postati tvoja življenska družica, jo vzemi in bodi srečen z njo!

Nandetu se je sicer dozdevalo, da lepa Marjetica ni ravnodušna nasproti njemu, vendar se ji je dokaj plašno približal, boječ se neugodnega odgovora. Toda že pri prvih besedah, ki jih je spregovoril, se mu je mlinarjeva hči srmežljivo in boječe, vendar vdano naslonila na prsi. Mladenič se je čutil presrečnega in nestrpnost je pričakoval tistega dne, ko ga bo duhovnik za vedno združil z ljubljeno izvoljenko. Sklenil je, da ne bo odlašal s poroko, in tudi Marjetica si je želela, naj bi se svatba izvršila čim prej. Zato je Nande z veliko vnemo pripravljaval vse potrebno za ta imenitni dan.

Ker je bil svoboden kmet, mu ni bilo treba hoditi v grad prosit dovoljenja za poroko. S starim Jugom sta se domenila, da bo poroka na dan sv. Marjete, nevestine patronke. Vse je že bilo pripravljeno za veselo ženitovanje, ali tedaj je prišla nenadejana zapreka in radostno Marjetično pričakovanje se ni izpolnilo. Dva dneva pred sv. Marjeto, ko bi bila morala kot srečna nevesta ob strani ljubljene pristopiti k oltarju, so po okoliških hribih vzplapolale grmade in po vaseh so zadoneli klici: »Bežite, rešite se, Turki so v deželi!«

Nastala je strašna zmeda, ljudstvo je begalo in plakalo. Ferdinand in Marjetica nista zdaj več mislila na ženitev. Svatovati v tako strašnem času bi bilo neumestno. Deklica je trepetala od strahu, oče in zaročenec sta jo tolažila in hrabrila. Nande je začel prigovarjati Jugu, naj z Marjetico zapusti mlin in se zateče v varni tabor na Šmarni gori. To-

da stari mlinar ni hotel o begu ničesar slišati. Ni se dal pregovoriti, da bi se odstranil iz svojega mlina, katerega je zelo ljubil.

»Jaz se iz svojega mlina ne umaknem nikamor!« je izjavil Jug odločno.

Trdovratnost starega mlinarja je zelo pogrela za Marjetično varnost skrbečega Gorjana. Pikro je odgovoril: »Zaradi mene lahko ostanete, kjer hočete. Ko spoznate, da vam je življenje na tehnični, se boste presneto radi umaknili na varno, če hočete še kaj časa nositi glavo na vratu. Toda Marjetice, neveste svoje, ne pustim tukaj. Odvedel jo bom na varno.«

»Jaz ostanem pri očetu, ne zapustim ga!« se je oglasila deklica in zaplakala.

Nande je prebledel in se proseče ozrl v deklico. Tedaj mu je mlinar položil roko na ramo in spregovoril z resnim glasom:

»Marjetica naj ostane pri meni! Čuj pametno besedo, Gorjan,« je nadaljeval starec prepričevalno, »tu v mlinu bo deklica še najbolj varna. Čemu naj bi se umaknil s hčerjo v tabor na Šmarni gori? Saj ni nevarnosti za nju, verjemi, da je ni. Za trdno sem uverjen, da Turkovi niti ne bo na to stran reke. Save ne bodo mogli preplavati, a preden bo reka padla, jo bodo rdečehlačarji že davno odkurili nazaj v Turčijo. Če pa ti otroci Alaha vendar pridejo čez Savo, v moj mlin jih gotovo ne bo. Tega mlina pasjeglavci ne bodo mogli izslediti, saj ga je skoraj nemogoče opaziti, tako je zakrit od grmovja.«

Gorjanov mrki obraz se je razjasnil. Mlinarjeve besede so se mu dozdevale pametne in so ga vsaj delno pomirile. Ponovno pre-

Dolenjci so nasadili letos tudi mnogo zelja in druge zelenjave, ki jo lahko prodajajo v Ljubljani in Novem mestu.

Krme za živino bo letos tudi precej. Sadje pa ne bo tako dobro obrodilo, kakor je kazalo cvetje pomladi. Bilo je preveč deževno vreme, zaradi česar je trpela oploditev. Čebele imajo zdaj, ko je nekaj več sončnih dni, dobro pašo, in so mnogi čebelarji nabrali že precej strdi.

Pametni gospodarji bodo po žetvi ozimine sejali čim več ajde. Cena je ajdi in ajdovi moki visoka, a še bolj potrebuje ajdo kmetova družina sama. Kmetove hiše si brez ajdovih žgancev, ki so zelo izdatna hrana, ni misliti. Po vrhu vsega pa je cvetoča ajda odlična paša za čebele, kar je tudi važno v času, ko ni preveč sladkorja.

Kakor vse kaže, bo letos Dolenjec precej zadovoljen z letino, kar mu bo odvzelo skrb za prehrano čez zimski čas.

Novice

* Zahvala Visokega Komisarja Ekscelence Graziolija funkcionarjem Finančnega ministrstva in Italijanske banke. Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine Ekscelenca Grazioli je sprejel vse funkcionarje Finančnega ministrstva in Italijanske državne banke, ki so sodelovali pri zamenjavi dinarjev v lire. Visoki Komisar je poudaril hitrost in red pri zamenjavi ter se toplo zahvalil prisotnim tovarišem. Visoki Komisar je izrazil svoje priznanje tudi varnostnim organom, ki so doprinesli k rednemu poteku poslovanja. Sestanek se je končal z vdanostnimi pozdravi Kralju in Duceju.

* Visoki Komisar pri ogledu velesejma in kopališča Ilirije. Ekscelenca Visoki Komisar je obiskal naprave na velesejmu. Pozdravil so ga ljubljanski župan in velesejski vodilni moške. Ekscelenca Grazioli je obiskal paviljone ter se zanimal za splošno ureditev. Visoki Komisar je odločil, naj se za velesejski lepak razpiše natečaj med domačimi umetniki. Dal je navodila za razpis in zagotovil nagrade. S sejma je Visoki Komisar šel v kopališče Ilirijo, kjer si je ogledal plavalnico in druge naprave.

* Važen obisk pri Visokem Komisarju. Visoki Komisar je 6. t. m. sprejel predsednika Fašistovske zveze trgovskih uslužbenec nar. svetnika Paladina, ki ga je sprem-

pričan, da Turki ne bodo mogli preplavati naraslo Savo in ker se je vendarle nekoliko bal, da bi se njegovi ljubljenci ne pripetilo kaj zlega, ako bi ga ne bilo v njen bližini, da bi jo branil, je tudi Nande kljub vsemu prigovarjanju sovaščanov ostal v vasi.

Nande ni poznal strahopetnosti, saj je bil vojak. Iz previdnosti je zakopal svoj denar in dragocenosti na skritem prostoru in dokaj brezskrbno opravljal potrebna dela doma in na polju. Ker je imel vse svoje denarno premoženje varno spravljeno, je povsem ravnodušno razmišljal, kako bo obvaroval svojo nevesto Marjetico v primeru, da se bo Turkom posrečilo vpasti čez Savo. Za varnost svoje lastne osebe ga ni bilo skrb.

Čez dan se je pridno ukvarjal z žetvijo, a na večer, ko se je truden vračal od dela, je žvižgajoč odhajal čez polje proti gozdu, onkraj katerega je čepel Jugov mlin, kjer ga je Marjetica vsak večer željno pričakovala. Ker se Nandetu ponoči ni ljubilo vračati se skozi gozd proti vasi, je prenočeval v mlinu, kamor je hodil tudi na hrano, kajti dekla, ki mu je doslej gospodinjala, ga je zapustila iz strahu pred Turki.

3.

MLINAR IN NJEGOVA HČI

Bilo je nekoliko dni po utaborjenju Turkov pred Ljubljano.

Prijazna mesečna noč je bila nad Šmarno goro in okolič. Vse je bilo tiho v naravi, le potok Gomiljšica je šumljal v svoji neširoki strugi. Iz daljave se ni več čulo gr-

ljal nar. svetnik Vagliano od tržaške podružnice te zveze. Imela sta dolg prisrčen razgovor, v katerem sta preučila nekatera vprašanja, ki se nanašajo na organizacijo delavstva v Ljubljanski pokrajini.

* **Vodnikova družba v Ljubljani** vljudo obvešča vse svoje poverjenike in člane, da se je njena glavna pisarna v Knafljevi ulici 5 preselila iz pritličja v prvo nadstropje, desno, soba 4-14 iste hiše.

* **Italijanski tečaj za Slovence v 12. zvezkih.** Spisal dr. Anton Grad, gimnazijski profesor za italijanski jezik, izdala knjigarna Tiskovne zadrage. Cena 5.70 lir za vsak zvezek in 3.80 lir za vezano mapo. Dr. Gradova učna knjiga za italijanščino, je novost tako glede zunanje opreme kakor še posebej glede na metodiko pouka. Lahko rečemo, da Slovenci take knjige za učenje tujega jezika še nismo imeli. Pri drugih večjih narodih jih najdemo v izobilju. Prvi zvezek, ki je pravkar izšel, nas je prijetno iznenadil ne le zaradi okusne zunanosti in jasnega tiska, temveč zlasti zaradi vsebine, ki razodeva moderno učno metodo na mehanično sugestivni podlagi. Brez napora nas pisec uvaja v osnove italijanskega jezika, potem ko nas je že po prvih straneh naučil čitanja, izgovarjave, naglasa in drugih posebnosti. Prednosti nove učne metode so otipljive že kar po prvi lekciji. Ko smo predelali prvi zvezek, si želimo drugega, ki izide prihodnji teden. Vemo, da bo vsakdo z lahkoto vztrajal pri učenju do poslednjega zvezka. Tako si bo igrave pridobil obilen, za vsakdanjo rabo resnično potreben besedni zaklad.

* **Opozorilo kolesarjem.** Kraljeva kvestura objavlja, da morajo kolesarji imeti pri sebi vselej dokazilo, da so v zakoniti posesti kolesa. Le tako se bodo v primeru kontrole lahko izognili nevarnostim.

* **Trojna kazen za poslušanje tujih in nevalnih radijskih postaj.** Nedavno je Uradni list prinesel zakonski ukrep, po katerem se kazni, določene v členu 340. vojnega zakona za poslušanje sovražnikovih ali nevalnih radijskih postaj ali za razširjanje novic, slišanih na takih radijskih postajah, zvišujejo na trajno zdajšnje mero.

* **Smrt uglednega moža.** V Beogradu je umrl g. Ivan Škarja, član bivšega državnega sveta v Beogradu. Rodil se je leta 1880 v Mirni na Dolenjskem, gimnazijo je končal v Novem mestu, pravne študije pa na dunajskem vseučilišču. Potem je stopil v službo pri deželni odboru v Ljubljani, kjer je bil tajnik. Po vojni je bil imenovan za tajnika

pri gradbenem ravnateljstvu, leta 1921. pa za člana državnega sveta v Beogradu. Kot dobrega pravnika in vestnega uradnika so ga vsi spoštovali. Deloval je tudi kot odbornik osrednjega Rdečega križa v Beogradu. Blag mu spomin!

* **Kanonik dr. Alojz Zupan je umrl.** V soboto dopoldne je umrl kanonik dr. Alojz Zupan. Smrt ga je doletela zaradi srčne kapi, ko si je na Dolenjskem ogledoval svoj vinograd. Pokojnikovo truplo so pripeljali na njegov dom v Ljubljani. Pred nedavnim je praznoval kanonik dr. Alojzij Zupan 50-letnico življenja še zdrav in čil. Blag mu spomin!

* **Jean Schrey je umrl.** V zdravilišču na Vidovdanski cesti v Ljubljani je umrl g. Jean Schrey. Rajni je dosegel visoko starost 88 let. Malo je bilo ljudi v Ljubljani in v Sloveniji, ki ne bi poznali Jeana Schreya. Bil je znana ljubljanska osebnost, višji strelski glavar, častni član in bivši večkratni predsednik Strelskega društva, ki praznuje letos 379-letnico svojega obstoja. Nad 50 let je pokojnik zahajal v razna lovišča svojih tovarišev in vabil v svoja lovišča odlične slovenske lovce. Jean Schrey je bil ustanovni član Slovenskega lovskega društva in se je živahno zanimal za razvoj slovenskega lovstva. Nad 55 let je redno vsako leto obiskoval Rogaško Slatino. Gostje so ga vsi poznali in ga spoštovali, ker je bil mož plemenitega značaja. Jean Schrey se je rodil pred 87 leti na Glinah pri Ljubljani. Zelo je ljubil naravo. Za siromake je imel vedno odprto srce. Poštenemu možu bomo ohranili blag spomin!

* **Žetev ječmena.** Ječmen je že dozorel in so ga na Ljubljanskem polju pretekli teden začeli žeti. Največ ječmena v okolici je na polju med Klečami in Dravljami, pa tudi proti Sostremu in Zalogu. Ječmenovo klasje je letos polno in veliko. Še nekaj dni, pa bosta dozorela tudi rž in pšenica.

* **Na postajališču Rosalnice se potniški vlaki ne ustavljajo več.** Od preteklega tedna se ne ustavljajo več potniški vlaki na postajališču Rosalnicah med postajama Metlika in Bubnjarci iz carinskih in obmejnopolijskih razlogov. Potniki, ki potujejo v Rosalnice, odnosno iz Rosalnic, se zato opozarjajo, da izstopajo, odnosno vstopajo v Metliki.

* **Nove zgodovinske izkopanine v Novem mestu.** Na tako imenovanem stadionu v Kandiji so delavci in vojakci ponovno našli na nove najdbe ter izkopali del sulice in dva lonca z ilirske dobe. Prebivalstvo z največ-

jim zanimanjem zasleduje izkopavanja in izraža željo, da bi vse te zgodovinske najdbe stare ilirske kulture ostale ohranjene Nove-mu mestu.

* **Poroke v Gorici.** V Gorici so se poročili kmečki posestnik Štefan Kosmač z Nežo Šturmovo, čevljarski mojster Anton Petočnik z Nežo Škvarčevo, kmečki posestnik Franc Knez z Ano Trebšetovo in zidar Josip Čubej z Marijo Marinovo.

* **Cene se ne smejo navijati.** Zdaj pa zdaj se sliši, da je ta ali oni prodajalec povišal cene. Opozarjamo na stroge odredbe oblasti, ki ne dopuščajo navijanja cen. Vsak navijalec cen bo strogo kaznovan.

* **Tržaška četa za nadzorovanje prodaje živil po trgovinah** je pod vodstvom dr. Roberta Verruzia neumorno na delu. Nastopi povsod, kjer se pojavi kak sumljivec, ki bi mogel s spekulacijo ali kupčenjem živil škodovati rednemu razvoju ljudske prehrane. Zaradi utaje in odlašanja prodaje racionalnih predmetov je bil nedavno aretiran Jurij Kumar, poslovođa neke tržaške gostilne. — Agenti so tudi nadaljevali preiskavo proti Rozaliji Čeh-Mogorovičevi, stanujoči v Rojanu, lastnici gostilne. Tej so zaplenili devet litrov olja, med tem ko ga je prenašala iz svojega stanovanja v gostilno. — Pri Mariju Zafredu, lastniku pekarnice, so našli moko, ki jo je nakopičil v teku časa na ta način, da je pekel manjše količine kruha za vojaške potrebe, kakor je bilo dogovorjeno.

* **Mlad študent je rešil tri mlada življenja.** Blizu Modene so se kopali sestre Artiolejevi in njun 12letni bratec Dino. Vsi trije so brodili po vodi in zašli v globino. Tok jih je pograbil in potegnil s seboj. Na njihove klice na pomoč se je odzval 16letni študent Remzo, skočil v vodo in vse tri z velikim naporom rešil.

* **S kolesom se je smrtno ponesrečil.** V bližini Hude južne v Baški dolini je 50-letni Ivan Sorli na nekem klancu tako nesrečno padel s kolesa, da si je prebil lobanjo. Prihitelec je zdravnik, ga obvezal in spravil na vlak, ki vozi proti Gorici. Preden pa je vlak dosegel goriško postajo, je bil ponesrečenec že mrtev. Blag mu spomin!

* **Železniška nesreča pri Veroni.** Huda železniška nesreča se je zgodila pri kraju Cellore di Illasiu zraven Verone. Električni vlak proge Verona—Vicenza, ki je imel še motorni stroj in šest s cementom naloženih vagonov, je prispel na postajo Tremiagio. Ker je imel vlak več minut postanka, je vlakovno esebje stopilo na peron. Iz neznane-

meče hrumenje Save — znamenje, da je voda v reki padla.

* **Gotovo se bodo turški vrati zdaj nemudno vrgli preko Save** kakor tolpa gladnih volkov. Mogoče bodo že jutri tepala preko naših žitnih polj kopita njih konj. Da bi jih pomorila kuga! Dal Bog, da bi krvoloki ne staknili Jugovega mlina, potem zlo Marjetice. Ugrabili bi jo ter jo odgnali v sužnost. Tako je razmišljal Nande počasi stopajoč skozi gozd proti Jugovemu mlinu.

Neprijazne slutnje so začele težiti njegovo dušo. Čudno vznemirjen in slabovoljen je prispel do mlina. Ta je stal skrit v majhni, precej globoki dolini ob robu gozda. Ob potoku, ki se je vil skozi globel, je raslo veliko grmovje, ki je zlasti okoli mlina bilo prijazno gosto razraslo, tako da nevelike poslopja iz daljave ni bilo mogoče opaziti izmed vejevja. Do mlina je držala ozka kolovozna pot, ki se je cepila od glavne neke v bližini.

Pred vratmi mlina je stala Marjetica in sečni žarki, prodirajoči skozi grmovje, so lepo opazili njen ljubki obrazek, oblikljen od plavih kodrastih las. Vidno je bilo, da je bila deklica zatopljen v svoje misli. Nandeta ni bila opazila. Sanjavo je šel v nebo, kjer so migljale zvezdice. Fant je tiho približal, jo objel okoli ram in pritisknil vroč poljub na rdeče ustnice.

Ali zvezde šteješ? jo je vprašal ljubeznivo.

Nenadeno deklica je sprejela fanta z ravnim vzklikom in se nežno privilo k njemu širokim prsim. Vsa zveza mu je zrla v oči. Zakaj pa...

ga je vprašala očitajoče. »Nocoj sem ti pripravila posebno okusno večerjo, tebe pa od nikoder ni, nagajivec. Že zelo me je skrbelo.«

»Pa si vendar nisi mislila, da so me že Turki pohrustali,« se je Nande prisiljeno pošalil ter z roko pogladil Marjetične lase. »Vozil sem s polja žito, ki sem ga našel včeraj, ter ga zdeval v kozolec. To delo me je zaposlilo do trde noči. Saj veš, da so me vsi posli zapustili in da moram vse delo sam opraviti.«

Naslonjena drug ob drugega sta stala pred mlinom v srebrnem sijaju mesečine, ki se je razlivala nad dolino. Na mah se je deklica tesneje privila h Gorjanu in izpregovorila skoraj otožno: »Nocoj, ko slonim na tvojih prsih, sem srečna, zelo srečna, toda jutri osorej, kdo ve, ali si ne bom v obupu ruvala lase. Glej zvezde, ki se blešče nad nama. Bog ve, ali jih ne gledava zadnič v življenju. Jutri bo morda eden izmed naju že mrtev ali pa oba.«

»Zakaj govoriš tako zlovese?« jo je prekinil Nande z zamolklim glasom.

»Ali si pozabil, kako strašna nevarnost grozi tistim, ki niso pobegnili iz svojih domov? Turška vojska se zmerom tabori pred Ljubljano,« je vzdihnila Marjetica in se zdrznila. »Že morda nocoj ali pa jutri bodo ti krvoločneži preplavali Savo. Voda v reki pada. Nič ne more več zadržati njihov nadaljnji pohod. Strašno bo potem. Meni je tako hudo pri srcu! Bog se nas usmili!«

»Ne boj se, Marjetica!« jo je navidezno pogumno tolažil Nande, ali glas mu je trepetal, kar je bilo znamenje, da mladi mož ni bil

tako ravnodušen, kakor se je delal. »Prosim te, Marjetica, ne misli na turške pasjeglavce, ne vznemirjaj se brez potrebe. Turkov skoraj gotovo ne bo na našo stran Save. Vrnili se bodo v svoje kraje, saj so si že dovolj nagrabili. Če pa prilezejo čez Savo, jih ne boš videla. V ta gozdni kotiček ne bo zašla turška noga!«

»Bojim se za tvoje življenje, Nande,« je zašepetala deklica. »Delal boš zunaj na polju, pa bodo prihrumeli Turki na svojih brzih konjih in te umorili.«

»Oho! Ferdinand Gorjan si pa ne da kar takole odsekati glavo!« se je izpodbudno nasmajal Nande. »Devet let, dekle moje, so visele nad mojo glavo turške sable, pa vendar sem še zmerom živ in pripravljen braniti tebe, dekle moje, do zadnje kaplje krvi!«

»Nande, ali je res, da Turki mlade deklice spravljajo v Azijo in tam prodajajo v sužnost?« je po kratkem molku vprašala Marjetica z zgroženim glasom.

»Da. Turki vpadajo v našo domovino največ zaradi tega, da si nalovijo naših krepkih ljudi, ki so delavni, močni in odporni, da jim obdelujejo zemljo, za kar so sami preleni,« je odgovoril Nande otožno in v one-mogli jezi stisnil pesti. »Naše domovine sinovi so, ki nasilno iztrgani iz objema svojih roditeljev in prisilno vzgojeni v mohamedanski veri, sestavljajo zdaj kot janičarji turške vojske in hodijo uničevati v rodno zemljo, morit lastne brate, očete in matere. Naša dekleta venejo po turških haremi in rodijo pasjeglavcem otroke, ki hodijo, ko dorastejo, po potih ognja in krvi kakor njihovi očetje. (Dalje)

ga vzroka se je vlak zaradi nagnjenosti proge začel premikati, pridobival je stalno na brzini in že kar drvel. Eden izmed zaviračev, ki je še ostal v vlaku, je poskušal vlak zavreti, pa zaman. Na bližnjem ovinku se je drveči vlak zaradi blazne brzine iztiril in se zaletel v dvonadstropno kmečko hišo, v kateri so bili tedaj lastnik 71letni Luigi Milani, 41letni Egidij Turco in 42letna Marija Conternova s hčerko Agnezo. Hiša se je takoj podrla. Tisti, ki so prihiteli na kraj nesreče, so izpod ruševin odkopali trupla Milanija, Conternove in Agneze, Egidij Turco pa je bil samo nekoliko pobit. Oblastva preiskujejo vzrok te strašne nesreče.

*** Smrten padec s češnje.** Pred dnevi je padel s češnje 62letni kmetovalec Josip Vodopivec iz Dornberga. Pri padcu je dobil hude poškodbe in je bil prepeljan v goriško bolnišnico. Kljub vsej pomoči je Vodopivec izdihnil.

*** Velik požar sredi Ljubljanskega barja.** Prebivalce Ljubljanskega barja je te dni vznemiril visok stebel plamenov in dima, ki se je vzdignil iznad Ceste na Rakovo jelšo. Tam je imela mestna pristava veliko šupo za shrambo sena, v kateri je bilo do 7 vagonov krme za živino. Kako je veliko leseno poslopje začelo goreti, nihče ne ve. Na travniku v bližini je bila tedaj skupina delavk, ki so sušile seno, pri šupi sami pa se je mudil eden izmed delavcev s konji. Ko je šel po vodo za živali in se je čez nekaj trenutkov vrnil, je bila šupa v ognju. K požaru je pohitela četa poklicnih gasilcev pod vodstvom načelnika inž. Gričarja in poveljnika Rozmana. A delo je bilo zelo težavno, zakaj seno in leseno ogrodje sta se naglo razgoreli in ko so gasilci prišli, je bilo že vse ostriženo v plamenih. Do vode je od Rakove jelše daleč in so jo morali napeljati iz 500 metrov oddaljene Ljubljane. Da rešijo, kar se rešiti da, so se z vso vneto vrgli na gašenje in so vztrajali na delu do večera. To je vsekakor eden izmed največjih požarov, kar smo jih zadnji čas doživeli v Ljubljani. Na srečo je bila šupa na samem, da ogenj ni mogel ogražati sosesčino.

*** Nesreče.** Na kirurški oddelku ljubljanske bolnišnice so pripeljali petletnega železničarjevega sina Antona Bonzana iz Rateč. Padel je z drevesa in si zlomil desno nogo. — S kolesa je padla 17letna Minka Kraljeva iz Višnje gore in si zlomila levo roko. — 17letni Anton Pičman pa je padel z voza ter si zlomil desnico. — V Doberniču je posestnikov sin Janez Glavan padel s senenega voza in si hudo poškodoval desno roko. — 27letni monter Kranjskih deželnih elektrarn Alojz Dolinar je na Grosupljem popravil električni vod. Med delom je omahnil z droga in padel, da si je zlomil desno roko.

*** Vlak ga je povozil.** Na železniški progi pri Barkovljah se je pripetila huda nesreča. 22letni Italo Jakopin je šel čez progo in padel. Prav tedaj pa je pridrvel vlak v smeri iz Ljubljane. Nesrečnemu Jakopinu so kolesa odrezala obe nogi. V nevarnem stanju je bil prepeljan v bolnišnico.

*** Otoka je skušal rešiti, pa bi bil kmalu sam utonil.** Na bregu Naviglija pri Milanu se je pripetila razburljiva nesreča. Mali Antonio Venegoni je vpricho svojega očeta padel v vodo in oče, ki sam ni znal plavati, se je vrgel za njim, da ga reši. Ker ni znal plavati, mu je že grozila resna nevarnost, če mu ne bi bil neki mlad človek priskočil na pomoč. Medtem ko je reševal očeta, pa je mali Antonio izginil v valovih.

*** Smrtna kosa v Gorici.** Zadnje dni so v Gorici umrli 67letna zasebnica Marija Kovačičeva, 30letna Draga Zavadvlova, 79letna zasebnica Marija Brajnikova, 71letna trgovka Josipina Doljeva, 60letna kmečka posestnica Franciška Peršetova, 20letni kmečki posestnik Vincenc Cerin, 53letni delavec Filip Velikonja in 63letna zasebnica Marija Žižmondova.

*** Požar pri Prvačini.** V vasi Starem vrhu pri Prvačini se je vnel kozolec naseljenca Izidorja Dariola, ki se je prav tisti čas mudil na polju. Zraven kozolca je imel Dariol hišo, v njej pa dva dečka. Ker je ogenj naglo uničeval kozolec, poln sena, in je začel

lizati tudi stahovanjsko hišo, sta otroka v silnem strahu klicala na pomoč. Rešili so ju napol mrtva od strahu. Medtem so prišli tudi že gasilci in ogenj pogasili.

*** Nesreče.** 51letni Anton Kravanja je padel živino na hribu Planini, pri tem pa je nesrečno padel in si nalomil temé. Naglo so ga prepeljali v bolnišnico. — 34letna Karolina Mačkova se je na kolesu peljala skozi Gorico. Imela pa je nesrečo, da je padla, si zlomila desnico in se tudi drugače precej potolkla. — Zasebnico Franciško Janškovo je podrl v Trstu tramvajski voz, ko je stopala preko ceste. — 54letna Terezija Kochova iz tržaške okolice je nesrečno padla iz senika in si hudo poškodovala desno lopatico. V bolnišnici se bo morala zdraviti precej dolgo.

*** Tramvaj jo je povozil.** V bolnišnico Regino Eleno v Trstu so pripeljali 75letno Franciško Janškovo, ki je bila na cesti zašla pod voz električne cestne železnice in je pri padcu dobila nekaj poškodb.

*** Strela ga je ubila.** Nedavno je prihrumela nad Kamnik in okolico huda nevihta, med katero je strela udarila v Mekinjah v novo hišo delavca Andreja Pečevnika ter ubila lastnika, medtem ko se njegovi družini ni zgodilo nič zlega. Lastnik hiše, ki je bil doma iz Horjula, se je v novo hišo vselil šele nekaj dni pred to nesrečo. Rajnki zapušča vdovo in dva otroka. Blag mu spomin!

*** Smrt v avtomobilu.** Na cesti blizu Vidma se je pripetila huda nesreča. 33letni trgovec Artur Chiaruttini iz Trsta je bil z avtomobilom, kurjenim na oglje, namenjen v Červinjan. Na poti je opazil, da je imel avto napako, zato se je odločil, da poišče prvo avtomobilsko delavnico. Preden pa je dosegel smoter, ga je zadušil plin.

Iz Spodnje Štajerske

Upravna preureditev Spodnje Štajerske. V smislu posebne odredbe načelnika spodnještajerske civilne uprave je bila vsa pokrajina preurejena in porazdeljena na mestno okrožje Maribor in podeželska okrožja Maribor, Ptuj, Celje, Trbovlje in Brežice. V Ljutomeru ostane sicer okrajno načelstvo, vendar bo ljutomerski okraj po priključitvi Spodnje Štajerske k državnemu okrožju Štajerske priključen k radgonskemu podeželskemu okrožju. Za vsako podeželsko okrožje bo imenovan poseben politični komisar. Mesti Ptuj in Celje, ki sta bili doslej samoupravni mesti, bosta odslej sedeža ptujskega in celjskega podeželskega okrožja. K mariborskemu podeželskemu okrožju spadajo občine Vuhred, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica, Vitanje, Sv. Lovrenc, Št. Ilj, Ribnica, Pesnica, Poljčane, Ruše, Marenberg in Muta. V Slovenjem Gradcu bo razen tega posebna poslovalnica za občine Slovenj Gradec, Mislinje, Pameče, Smartno, Podgorje in Razborje. Mariborsko mestno okrožje pa sega s svojimi 70.000 prebivalci od Pohorja in Hoč do Limbuša, Bresternice in Počehove.

Vkorakanje garnizije v Slovensko Bistrico. Nedavno so vkorakali v Slov. Bistrico garnizijski oddelki nemške vojske. Njihovemu sprejemu so prisostvovali med drugimi general Gunzelmann s svojim štabom, dr. Gubo kot zastopnik političnega komisarja za Maribor-desni breg in slovenjebistriški župan Arsenšek.

Novi grobovi v Mariboru. V zadnem času so umrli v Mariboru 81letni zasebnik Peter Srebre, 51letni posestnik Simon Veronik, 45letni zasebnik Jakob Šmid, 79letna Marjeta Stampferjeva, 62letna vdova po inženirju Terezija Reiserjeva, 34letna zasebnica Angela Vigeletova in 48letna Cecilija Šauperlova. V Studenčih pri Mariboru je umrl občinski tajnik Ivan Vrabl.

Smrtna nesreča v Mariboru. Nedavno je tovorni avtomobil povozil v Mozartovi ulici v Mariboru osemletnega fantička. Fantiček je bil skočil k vožečemu avtomobilu in se obesil na njegovo stran. Na ta način se je hotel malo voziti. Svojo lahkomišelnost je pa drago plačal. Drveči avtomobil ga je vrgel pod zadnja kolesa in ga pustil za seboj z zmečkanjo lobjanjo.

Neznano utopljenko je naplavila Mura pri Hrastju-Moti pri Ljutomeru. Utopljenka je bila stara okoli 30 let, 160 cm visoka, vitke rasti. Na srjci sta bili všiti začetnici »A. F.«

Iz Hrvatske

Prvi bolgarski poslanik v Zagrebu. Te dni je bolgarski kralj Boris sprejel v avdienco Jordana Mečkarova, ki je bil imenovan za poslanika v Zagrebu.

Sin Stjepana Radića o poglavniku Paveliću. Sin pokojnega hrvatskega voditelja Stjepana Radića Vladimir Radić je v zagrebškem »Novem listu« napisal članek o svojih srečanjih s Pavelićem. Zraven pripoveduje, da je njegov oče Stjepan Radić visoko čislal Pavelića in mu napovedal še lepo bodočnost. Vladimir Radić ugotavlja na koncu, da je pokojni Radić znal videti vnaprej, čeprav je bil telesno kratkoviden, pač pa tega ne znajo tisti voditelji, ki so za Radićem zavzeli svoja mesta, odnosno so si jih prisvojili.

Kruh in mleko v Zagrebu. Po odloku oblasti smejo v Zagrebu peči peki samo kose do največje teže 80 dkg, odnosno hlebčke po 40 in 20 dkg. Kruh se dela iz mešanice 55% pšenične moke, 35% koruzne in 10% ržene moke. Hlebček v teži 80 dkg se sme prodajati po 4.50 dinarja. Obenem je izšla uredba, po kateri se mleko ne sme prodajati dražje od 4.50 din za liter. Kdor bo prekršil to odredbo, bo kaznovan z zaporom do petih let in denarno kaznijo do 100.000 din.

Novo delavsko naselje, ki se bo imenovalo po Evgenu Kvaterniku, so te dni začeli graditi v bližini Capraga. Je to doslej drugo delavsko naselje (prvo je v Zagrebu), ki ga grade na poglavnikov ukaz. V njem bo 250 hišic, šola, igrišče in kopališče, otroško igrišče in športni prostori. Zaenkrat grade le 52 hišic, ki morajo biti gotove v stotih dneh. Naselje stoji ob cesti Sisek—Petrinja.

Hrvatski tednik v nemškem jeziku. V Zagrebu je izšla prva številka tednika »Neue Ordnung« (Novi red). Za prvo številko je poglavnik dr. Ante Pavelić napisal uvodnik, ministri zunanjih zadev dr. Lorković pa članek pod naslovom »Proti kapitalizmu in boljševizmu«.

Velik požar v zagrebški tiskarni »Tipografiji«. Te dni je začelo goreti v veliki zagrebški tiskarni »Tipografiji«. Takoj so pritekli gasilci, vendar pa jim je bilo gašenje požara zaradi gostega dima, ki se je valil iz tiskarne, otežkočeno. Gasilci so si nadelili protiplinske maske in šli v goreče poslopje, da bi rešili, kar se da. Ogenj so naposled pogasili. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno.

Spopad med ustaši in uporniki. Iz Zagreba poročajo: Oddelki hrvatske vojske in ustaške milice so izsledili in naskočili nekaj moških, ki so pripadali bivši jugoslovanski vojski in so se po njenem razsulu razbežali v hribe. Vsi so bili zajeti. Pri teh spopadih je padel stotnik Mijo Babič, eden izmed prvih članov ustaškega gibanja in poglavnikov sodelavcev.

Pet smrtnih kazni. Zagrebški policijski organi so te dni zalotili pet mladeničev, ko so po zagrebških ulicah metali letake komunistične vsebine, ki so z njimi blatili tudi hrvatsko vladu in pozivali ljudi na sabotažna dejanja. Mladeniči so bili stari od 18 do 30 let. Vseh pet so postavili pred preko sodišče, ki je vse obsojilo na smrt. Poglavnik je najmlajšega med njimi pomilostil, ostale štiri pa so takoj ustrelili. Vsi usmrčeni so bili rimsko-katoliške vere in doma iz čisto hrvatskih krajev.

Usmrtilitev dveh Židov. Nedavno so v Zagrebu zalotili pri ponarejanju znamk, odnosno hrvatskih pretiskov, dva Žida in enega Srba. Ponarejalce so postavili pred preko sodišče, ki je vse tri obsojilo na smrt, vendar pa je poglavnik dr. Pavelić Srba Djordja Prodanovića pomilostil, ker se je izkazalo, da je ponarejene znamke samo razpečaval, ni pa jih sam tudi ponarejal. Oba Žida sta bila takoj usmrčena.

Iz Srbije

Vidov dan v Srbiji. Beograjski list »Novo vreme«, ki izhaja namesto prejšnjih dnevnikov »Politike«, »Pravde« in »Vremena« in ga

vodi uredniški zbor, v katerem so zastopniki vseh treh prejšnjih dnevnikov, je objavil za Vidovdanski praznik uvodnik svojega ravnatelja Predraga Milojevića, v katerem pravi, da je bil letošnji Vidov dan mnogo žalostnejši kakor Vidov dan po samem Kosovu.

Za preskrbo številnih beguncev, ki od vseh strani prihajajo na področje Srbije, in za obnovo Smedereva so v Beogradu ustanovili osrednji odbor s podobori v vseh večjih srbskih mestih. Za nabiralno akcijo je omenjeni odbor izdal na Srbe poseben razglas, s katerim jih poziva, naj z največjimi prispevki priskočijo na pomoč svojim bratom in sestram. Nabiralna akcija se je vršila pod geslom »Samo sloga Srbina spasava«. Predsednik osrednjega odbora je komisar za notranje posle Milan Aćimović, podpredsednika pa izredni komisar za obnovo Smedereva Dimitrij Ljotić in upravnik mesta Beograda Dragiša Jovanović.

Dobra žetev v Banatu. O stanju letošnje

žetve prihajajo iz Posavine, Mačve, Pomoravja in Banata prav zadovoljiva poročila. Zlasti so ugodna poročila iz Banata, ki je zdaj glavna žitnica Srbije.

Za obnovo in napredek obrti v Srbiji. Državni zavod za pospeševanje obrti je po navodilih in smernicah komisarja ministrstva za narodno gospodarstvo s polno paro na delu, da se obrt v Srbiji kot druga najvažnejša gospodarska panoga spet čim prej obnovi. Predvsem se morajo dokončati vsi že poprej določeni obrtniški tečaji in otvoriti mnogi novi specialni strokovni tečaji. Kot posebna novost bodo uvedeni tečaji za tkalnisko pletenje. Vsi ti tečaji imajo nalogo obrtnika izpopolniti. S sodelovanjem Zveze obrtniških zadrug in Obrtniške zbornice se bo čim bolj izpopolnilo obrtno združništvo kot važen činitelj za napredek obrti v Srbiji. Vršil se bo tudi poseben tečaj za funkcionarje obrtniških zadrug. Znatno bo izpopolnjeno tudi podeljevanje posojil obrtništvu.

V Loški dolini je udarjala strela

Stari trg, julija

Pretekli mesec je bil del Loške doline od Nadleske tja proti Danam več dni pod vodo. Povodenj je takrat kmetom napravila znatno škodo. Po povodnji je pritisnila huda vročina, prikladna sicer za košnjo, toda ljudje so si želeli blagodejnega dežja, kajti zemlja je začela že kazati globoke razpoke in se je pojavljala suša. Pred dnevi so se nagrmadili okoli Sneznika črni oblaki, toda dežja ni bilo. Šele ponoči se je razbesnela silna nevihta, kakršne ljudje v tej dolini ne pomnijo. Bliiski s treski so se kar vrstili drug za drugim.

Nevihta je divjala, ko so bili ljudje zbrani zjutraj pri prvi maši v farni cerkvi sv. Jurija v Starem trgu. Med mašo se je začel plat-zvona in po vasi so se širili klici: »V Kozarščah gori!« Domači gasilci v Starem trgu so se hitro odpravili z motorno brizgalno

v Kozarišče v bližini graščine Šneperka. Strela je bila udarila v hlev posestnika po domače Slaneta. Vaščani so hiteli z največjim naporom posestniku reševati živino. Lep vol pa je postal žrtev strele. Od puha je bil tako omamljen, da so ga morali na mestu zaklati. Slane trpi mnogo škode, kajti ogenj mu je uničil s slamo kriti hlev in razno poljsko orodje. Gasilci iz Starega trga in Loža so požar omejili, da se niso vnela še sosedna poslopja. Požrtvovalno so ljudem pomagali pri gašenju tudi italijanski vojaki.

Pa tudi po drugih naseljih v dolini je udarjala strela. Tako je treščila v hlev posestnika Krašovca na Vrhniki pod znamenito Racno goro. Tu strela k sreči ni povzročila požara. Pač pa je razdejala transformatorsko poslopje in po hišah na Vrhniki pokvarila mnogo električnih napeljav.

Ženski vestnik

Mleko pij pravilno

Mleko ima vse redilne snovi, ki jih človek potrebuje. Treba si je le zapomniti nekaj pravil, kako smeš in kako ne smeš piti mleko in kakšno naj bo mleko, ki ga uživaš.

Nikdar ne pijte mleka sirovega, temveč vedno le kuhano, toda ne preveč prekuhanega. Sirovo mleko smeš piti le od zdrave krave in takoj, ko je pomolzeno in še toplo. Ako pa se je že ohladilo, ga je treba prekuhati. Druvo, prav tako važno pravilo se glasi: Ne pijte mleka na dušek, temveč v požirkih. Če ga piješ v majhnih količinah, ga telo takoj izrabi. Zato je treba mleko piti po malem in često. Dovolj je vsako uro po dva požirka. Otrokom dajaj vsaki dve uri po pet žlic mleka. Prav tako bolnikom vsako uro po dve žlici.

Poleti imamo radi kislo mleko. Kislo mleko je odlično čistilo za čreva in zdravilo proti vsem boleznim, ki jih povzroča črevesno zastrupljenje. Nikjer ne pojedjo ljudje toliko kislega mleka, odkosno jogurta, kakor v Bolgariji in malokje je med preprostim ljudstvom toliko stoletnikov kakor na Bolgarskem.

Za kuhinjo

Dobra jed iz leče, korenja in krompirja. Operemo in potem namakamo več ur pol kilograma leče. Medtem zrežemo na kocke četrtil kilograma rdečega korenja, nekaj zelene, pora, paradižnikov in pol krompirja. Stresemo vse na vročo mast in nekaj časa dušimo. Naposled dodamo lečo z vodo, ki se je v nji namakala. Vse dobro skuhamo. Kuhani jedi dolijemo malo kostne juhe in ji dodamo še nasekljanih kislih kumaric in nekaj paradižnikove mezge, razredčene z vodo ali juho.

Krompirjevi cmoki z enotno moko. Kuhaj sirovo olupljeni krompir v loncu, ki drži pol litra, a lonca ne napolni do vrha. Ko je krompir na pol kuhan, odlij nekoliko vode in daj

v lonec dva decilitra enotne moke ter skuhaj krompir do konca. Ko je krompir povsem mehak, odlij vodo in mu primešaj polčetrtil deka-gram masla ali masti in nekoliko mleka. Potem zajemaj z žlico cmoke in jih polagaj v skledo. Potresi jih z drobno nasekljanim drobnjakom.

Korenjeva kaša. Skuhamo posebej tri sred-novelike rdeče korene, dva krompirja in čebulo, jih olupimo in pretlačimo. Zmes stresemo v kozico, dodamo nekaj paradižnikove mezge, žlico smetane in soli. Nekaj časa mešamo na ne prehudem ognju. To kašo zabelimo z drobtinami, precvrtimi na masti.

Meso z mešanico. Na treh žlicah masti zarumenimo blede dve drobno sesekljeni čebuli, primešamo polno kavno žličko sladke paprike ter zalijemo s polovico skledice vode. Prevremo in dodamo pol kilograma na kocke zrezanega mesa, ki smo ga prej osolili, popoprili in nekoliko prepražili na masti, dalje tri stebelce česna, zrezanega na kosce, in štiri sirove, olupljene krompirje, zrezane na večje kocke. Zalijemo s poldrugim litrom vode in kuhamo tako dolgo, da krompir nekoliko razpade, zavoljo česar se jed zgosti. Preden damo na mizo, posujemo s sesekljanim drobnjakom.

Kisljučna juha. Sesekljamo, nato pa sprazimo na žlici masti nekaj oprane in prebrane kislice, srednjeveliko čebulo in malo peteršilja. Osolimo in popramo po okusu, posujemo z žlico moke, nato pa spet dobro prepražimo, da prežganje lepo zarumeni. Naposled to prežganje zalijemo s precejeno zelenjarno juho, ki pa mora potem še prevreti na mirnem ognju.

Borovnice lahko vkuhaš za kompot brez sladkorja. Za vkuhanje borovnic ni treba sladkorja. Če jih hočemo vkuhati za kompot, je potrebno predvsem, da borovnice niso zmečkane in da so dobro očiščene vse nesnage. Ko jih prekuhamo, jih vložimo v čiste kozarce in dobro zapremo. Seveda ne škoduje, če borovnice vkuhamo s sladkorjem, ako ga imamo dovolj na razpolago. Prav tako se lahko poslužimo medu, če ga imamo.

Borovnična mezga brez sladkorja. Brez sladkorja lahko skuhamo dobro mezgo ali

marmelado iz borovnic. Samo je treba borovnice kuhati dalje časa kakor drugo sadje, da se dovolj zgoste. Zelo je priporočljivo, da si iz borovnic nakuhamo čim več mezge, dokler je še čas, ker ne vemo, če bo dovolj drugega sadja na razpolago.

Vkuhanje marelic z medom. Če imaš marelice doma, da ti jih ni treba kupovati, je priporočljivo, da si čim več vkuhaš. Če imaš doma med, ki ti ga ni treba kupiti, se posluži tega namesto sladkorja. Za vkuhanje je posebno dober lipov med. Za kilogram marelic je treba kakšnih 80 dekagramov medu, ki mu primešamo četrtil litra vode. Tako razredčeni med pustimo zavreti, nato pa vložimo vanj olupljene in razpolovljene marelice, brez koščic seveda, jih dobro pokrijemo in postavimo na hladno. Stati morajo dva dneva, nato pa jih ponovno pustimo prevreti. Še vroče marelice vložimo v manjše kozarce, pustimo, da se ohladijo, naposled pa jih pokrijemo ter dobro zavežemo s pergamentnim papirjem ali celofanom. Ker se med rad skisa, je treba z medom vkuhanu sadje večkrat pregledati, in če se začne kisati, ga je treba ponovno prekuhati. Marelice, vkuhane z medom, so prav odlične.

Čas za konzerviranje sočivja, zelenjave in gob se začne. V kisu lahko konzerviramo razne vrste sočivja in zelenjave, tako kumari-vice, grah, cvetačo, papriko, stročji fižol, paradižnike in drugo. Treba je misliti na zimo, ter ne vemo, če nam ne bo vse to še zelo prav prišlo. Enako lahko v kisu konzerviramo dolgo vrsto užitnih gob, tako jurčke, brezovke (kapucinarke), lisičke, tudi čisto mlade turke, šampinjone in druge. Goba je kakor znano odlična nadomestek za meso. Gobe, zelenjavo kakor tudi sočivje, ki jih hočemo vložiti, je treba najprej prekuhati v slani vodi, toda ne premeško. Nato ocedimo, ohladimo in vložimo tesno v kozarce. Zatem zalijemo s prevrelim dobrim kisom, ki se mu doda nekaj zrn popra. Skrbna gospodinja, ki se zaveda resnosti časa, si bo napolnila svojo jedilno shrambo s konzerviranimi živili.

Praktični nasveti

Ne uživajte neopranega sadja in slabo oprane solate. Znano je, kako je presno sadje zdravo zaradi vitaminov in da je iz iste-ga vzroka zelena solata koristna telesu. Toda sadje in solata sta se vlačila, če ju kupiš, bogve kje, predvsem si ju dobil v roke. Zaradi tega je uživanje neopranega presnega sadja in površno oprane solate nevarno. Griža, legar in še hujše kužne bolezni se na ta način širijo. Temeljito pranje sadja in solate bodi velika skrb vsake gospodinje. Tudi sadje, ki je zrastle v domačem sadovnjaku, je treba oprati. Enako se ne zapašaj, da solata z domačega vrta ne potrebuje mnogo pranja.

Med je dobro zdravilo za rane in opekline. Če imate rane, opekline ali tvore, namažite jih s čistim medom. Učinkovitost tega zdravila priznavajo tudi zdravniki, čeprav še niso ugotovili, v čem je zdravilnost medu.

Voda je zdrava za kopanje in pitje. Eden prvih pogojev za telesno zdravje je, da se kri pravilno pretaka po telesu. K pravilnemu krvotoku pa največ pripomore kopanje v mrzli vodi. Mrzle kopeli, ki pa ne smejo trajati več kakor eno minuto, zelo razgibljejo kri, da kroži hitreje po telesu. Preden greš spat, si okoplji roke in noge v mrzli vodi, polij z mrzlo vodo zlasti kolena in stegna, potem pa smukni urno v toplo posteljo. Voda je zdravilno sredstvo tudi kot pijača. Popij zvečer, preden ležeš spat, malo sveže pitne vode, prav tako ponoči, kadarkoli se zbudiš. Voda, če je ne piješ preveč naenkrat, pomaga pri prebavi. Toda ne napij se je na kakršnokoli sadje in ne na mastne jedi.

PREDOLGO

Anica: »Končano je, ne ljubim ga več. Samo še zadno besedo sem mu hotela reči.«

Jerica: »No, kaj si mu rekla?«

Anica: »Nič. Rekel je, da ima samo eno uro časa...«

Borovnice so med najbolj zdravim sadjem

V njih je obilo vitaminov — Uporabiš jih lahko tudi za napravo borovničevega soka in marmelade — Marsikje jih celo sušijo

Borovnic je zdaj v gozdu, kolikor jih hočeš. Zdrav je ta sad, zlasti če ga uživaš kar presnega. Obilica vitaminov v njih je tisto, kar otroke podzvestno priganja, da se ne naveličajo uživanja borovnic, dva meseca traja ta okusni gozdni sad, in otroci, ki jim je dana možnost, da se v tem času dnevno nabližejo borovnic, so navadno krepki in čili vse leto. Pa ne samo za mlade, temveč tudi za stare je ta sad zdrav.

Po borovnicah hrepenijo zlasti meščani, saj njim še bolj primanjkuje hrane, v kateri bi bili vitamini. Zato podeželski nabiralci in nabiralke prodajo vsako leto toliko borovnic v mesta. Letos se jim prodaja borovnic še posebno izplača zaradi lepe cene, saj stanejo 1.50 do 2 liri liter. Matere, vedite deco nabirati ta okusni sad. Od tega imate dvojno korist: otroci se v zdravem gozdnem zraku nabližejo zdravemu sadu, a nabrane borovnice drago prodate.

Iz borovnic si lahko napravite tudi borov-

ničevac kakor iz malin malinovec. Po okusu se borovničevac le malo razlikuje od malinoveca. Pa marmelado lahko napravite iz borovnic. Zdjaj je lepa prilika, da si na cen način dopolnite jedilne shrambe s temi slaščicami. V času živimo, ko ni živil preveč, zato pametna gospodinja gleda na to, da se za zimo oskrbi z vsem. Ponekod borovnice tudi sušijo in jih pozimi kuhajo ali pa kar suhe zobjejo. Ker je tega sadu dovolj, si jih tudi nasušite. Vse pride v svojem času prav.

Shramba, v kateri vidiš poleg suhih jabolenih krhljev, suhih hrušk, suhih gob, gob v kisu, raznih marmelad tudi borovničev marmelado, borovničevac in suhe borovnice, priča, da je gospodinja pametna in skrbna žena, ki ve, da se je treba v teh časih čim bolj založiti tudi s takimi živili, ki se sicer podcenjujejo. Podcenjujejo pa se po krivici, ker je to zdrava hrana.

Oslovski kašelj ima lahko zelo hude posledice

Zato je treba mladino varovati pred to boleznijo

Oslovski kašelj je otroška bolezen in navadno ljudje pravijo, da mora otrok to bolezen prebiti kakor vse druge otroške bolezni. Prav žalosten je pogled na otroka, ki ga muči ta bolezen. Marsikatera mati je skoro vesela, če otrok zboli, ker si misli, da enkrat tako ali tako mora imeti to bolezen.

Zdravnik ima o tej otroški bolezni seveda drugačno mnenje. Res se zgodi redko, da otroci umrejo za oslovskim kašljem, toda ta bolezen jim okvari tkivo, zlasti pljuča in sluznice, s tem pa nagne k obolenju pljuč in drugim hudim boleznim.

Oslovskega kašlja ne smemo zaradi tega smatrati za potrebno zlo. Zdravniki so v zadnjih letih s številnimi poskusi dosegli lepe uspehe pri pobijanju te bolezni. Treba je predvsem oslabilo moč povzročevalcev otroškega kašlja in trajanje bolezni čimbolj skrajšati. V zadnjem času so nekateri opazovali, da je bilo otrokom, ki so oboleli za oslovskim kašljem, lažje, kadar so se igrali v bližini plinarn. Morda vsebuje zrak v bližini teh primesi, ki zavirajo razvoj povzročiteljev oslovskega kašlja. Znanost se o tem še ni preprčila. Veliko pozornost pa je povzročilo poročilo madžarskega zdravnika dr. Wirtha, ki je zdravil oslovski kašelj z ultrakratkimi valovi in ugotovil je, da ultrakratki valovi preprečujejo širjenje vnetja. Dr. Wirth sam je

poudaril, da ta način zdravljenja še ne more biti povod za preveliko upanje, ker je bilo število zdravljenih razmeroma majhno. Zdravniki poznajo povzročitelja oslovskega kašlja, toda izdelovanje cepiva proti tej bolezni ni preprosta zadeva. Še bolj zamotano pa je delovanje bacilov v človeškem telesu. Proti povzročiteljem raznih bolezni napravljajo človeško telo protistrupe v krvi, toda bacili oslovskega kašlja sploh ne pridejo v krvni obtok, kajti doslej tega bacila v krvi obolelih še niso mogli odkriti.

Cepivo delovanje bacila te bolezni še ni čisto znano, vendar se je posrečilo nemškimi zdravnikom izdelati učinkovita cepiva proti oslovskemu kašlju. Ko je nastala velika epidemija oslovskega kašlja na Faröerskih otokih, so cepili 1832 bolnikov, 446 bolnikov pa ni dobilo vbrizgov. Od cepljenih 458 sploh ni obolelo, pri 1336 bolnikih pa je bolezen potekla zelo milo. Od necepljenih samo osem ni obolelo, ostale pa je bolezen hudo napadla. Po izkušnjah cepljenje proti oslovskemu kašlju zmerom omili potek bolezni in zavaruje bolnika pred mučnimi, dolgo trajačimi napadi. Najboljše je cepiti proti tej bolezni otroke že v prvem štadiju katarja. Mati stori najbolje, ako otroka takoj pelje k zdravniku, ko opazi pri otroku hujši katar, kajti s tem lahko še prepreči razvoj bolezni v nevaren oslovski kašelj.

Ljudje, ki se svetijo v temi

Znano je, da nekatera človeška telesa izžarevajo svetlobo. Zdravniški poskusi so dokazali, da ima svetlikanje človeškega telesa svoj vzrok v posebnih kemičnih sestavinah, ki so v krvi in v kožnih kislinah. Najbolj so podvržene izžarevanju svetlobnih žarkov roke, obraz, prsi in zgornji del hrbta.

Nekateri ljudje se tako svetlikajo, da je to mogoče razločno videti. Pred nekaj leti so po vsem svetu zbudila veliko pozornost poročila o svetlikajoči se ženski iz Pirana. Na tej takrat 42letni Ani Maranovi, ki je bila žena istrskega ribiča, so ponoči, ko je spala, opazili, da se ji je svetila glava. Pa tudi prsi so se ji svetlikale. Profesorji in zdravniki so jo celo filmali. Bil je to vsekakor nenavadne vrste film. Slike so z vso zanesljivostjo doka-

zale, da ni šlo v tem primeru za kakšno ljudsko domišljijo, temveč da je ta čudna ženska res izžarevala neke posebne svetlobne žarke. Kadar se je med spanjem svetila, je vedno stokala, kakor bi se ji kaj hudega sanjalo. Merili so ji tudi vročino, pa so morali ugotoviti, da je ni imela, pač pa ji je v takšnem primeru žila udarjala 140krat namesto 70krat.

Zarki sami, ki jih je ženska nekaj noči zaporedoma izžarevala in ki so vedno prihajali od srčne strani, pa niso ostali dolgo nepojasnjeni. Več noči je prečul pri ženi profesor Protto iz Padove in je ni pustil izpred oči niti za sekundo. Ženska je opazoval skupno s svojimi petimi tovariši in ugotovil, da se je kri gospe Maranove svetila in da je bilo izžarevanje te čudne luči najmočnejše nad srcem

in nad hrbteničnim mozgom, to je tam, kjer kri najhitreje kroži. Profesor je dalje dognal, da se je v telesu te žene nabralo preveč s-rastih izločkov, ki jih povzroča obnavljanje tkiva. Ti izločki pa imajo to lastnost, da se pod vplivom ultraviolečnih žarkov začno svetiti.

V človeškem telesu so tudi tkiva, ki so zmožna sprejemati svetlobo in jo spet oddajati. Vemo, da je človeško telo električno. Vsako človeško in živalsko telo ima svojo elektriko. Seveda je zelo majhna. Včasih pa skoči narava tako rekoč iz tira in napolni človeka s tolikšno množino elektrike, da se tudi na zunanjo pozna bodisi z izžarevanjem svetlobe ali pa električnega toka.

V Londonu je leta 1925. zbudil veliko pozornost desetletni fantek Thomas Hughes, ki je lahko vsakogar, kdor se ga je le dotaknil, elektriziral.

Znanost skuša tudi vse take uganke rešiti po svoje. Učenjaki so ugotovili in tudi neizpodbitno dokazali, da je človek bitje, ki izžareva elektriko. Sicer temu pojavu še niso prišli čisto do dna, vendar pa napovedujejo, da ni več daleč čas, ko si bo človek znal do vseh podrobnosti razložiti svojega sočloveka — »kresnico«.

Zanimivosti

× **Kako je padel Lvov.** Nemški vojni poročevalec Paul Kurbjuhn piše: Prišli smo v Lvov in nihče od nas ne bo pozabil tega pohoda, dokler bo živ. V ozemlju pred mestom se je sovražnik še enkrat uprl, čeprav so bili njegovi naporji zaman. Zjutraj 30. junija so nemški gorski lovci razvili zastavo na lvovski citadeli. To so bili možje istega polka, ki je že nekoč osvojil to mesto. Ze med nemško-poljsko vojno so naskočili mesto, toda sad zmage ni ostal v njihovih rokah. Dne 22. septembra nekaj minut po izročitvi mesta nemški vojski so morali vojaki spet oditi, da napravijo prostor sovjetskim četam. To sicer ni bil umik, zato so šli nekateri tisto pot s težkim srcem. Zdjaj so spet tukaj, isti možje, ki so približno pred 20 meseci zavzeli severno višavje pred Lvovom. Pred evropskim dvorom na glavni cesti, kateri so pregnani gospodarji dali ime prvega maja, stoji nemška straža. Vsi vedo, da bo tudi ostala. Bitka za mesto je bila izredno srdita. Nemci so imeli tukaj proti sebi neko kavkaško divizijo, ki se je bila do zadnjega moža. Sovjetski tanki so mesto obkrožili v obliki podkve, kajti sovražnik je bil prepričan, da bo mesto držal. Ko je bila okolica očiščena, pa je mesto padlo brez strela.

× **Sloviti nemški smučar Rudi Kranz padel na ruskem bojišču.** Nemški poročevalski urad javlja iz Berlina, da je prvi dan bojev na ruskem bojišču padel sloviti nemški smučar, večkratni prvak na mednarodnih tekmah Rudi Kranz. Rudi Kranz je bil podnarednik nekega polka planinskih lovcev.

× **General Wavell je prestavljen v Indijo.** Dozdajšnji poveljnik angleških sil na Bližnjem vzhodu general Wavell je imenovan za glavnega poveljnika angleške vojske v Indiji. Dozdajšnji poveljnik v Indiji general Auchinlock je bil imenovan za vrhovnega poveljnika na Srednjem vzhodu. Razen tega bo odpotoval na Sredni vzhod minister brez portfelja Littleton, da prevzame vodstvo zgolj političnih poslov in razbremeniti tako angleške poveljnike.

× **V Rumuniji je uvedena smrtna kazen za vse, ki zakrivijo nered.** Predsedstvo rumunskega ministrskega sveta je izdalo tole sporočilo: Sovjetska zveza skuša z vsemi sredstvi izzvati sabotažna dejanja, nered in zahrbtnje napade. Zato je spustila z letal vohu-ne in agente, ki so v stikih z domačimi agenti in z židovsko-komunističnim prebivalstvom, da skupno organizirajo napade. Nekaj teh agentov je bilo ujetih, poskušeni napadi pa so bili preprečeni. V Jassyju je bilo ustreljeno 300 židovskih komunistov, ki so iz stanovanj streljali na nemške in rumunske vojake. Vsak poskus motnje miru in reda bo neusmiljeno zatrt. Prebivalstvo je dolžno takoj naznaniti krajevnim oblastvom vse one,

ki so sumljivi, in vse tujce, ki so se v zadnjem času pojavili v raznih krajih. Kdor ne bi pravočasno naznanil kalilcev miru in varnosti, bo ustreljen.

× **Brezobzirni način bojevanja.** Iz Stockholma poročajo: Švedski list »Nya Dagblätt Allehanda« je objavil članek o sovjetski vojaški pripravljenosti in o njihovih delno azijskih načinih bojevanja. Med drugim pravi: Odkar je Peter Veliki storil vse, da bi moderniziral svojo vojsko in način njenega bojevanja, so potekla že stoletja. Kljub temu pa spadajo načini iz barbarskih časov še zmerom k obrambni taktiki Sovjetske zveze. Tako na primer zdaj na vzhodni fronti daleč v zaledje rušijo in uničujejo vse, kar bi moglo kakorkoli služiti nasprotniku. Tudi živila ugonablajo.

× **Zahrbtni napadi sovjetskih četnikov.** Kakor poroča Nemški poročevalski urad, so v bližini Dvinska sovjetske čete, ki so bile poskrte po gozdu, nenadno napadle neki tovorni vlak. Železničarji in vojaki, ki so spremljali vlak, so se takoj postavili v bran, čeprav je bil sovražnik v premoči. Štirje nemški vojaki so bili ujeti, eden izmed njih pa nevarno ranjen. Pozneje so sovjetske čete, očitno so bili to četniki, ubile svoje ujetnike, ker so opazile, da so jih Nemci začeli zasledovati. Ranjenega vojaka so pustili kraj ceste. Neka nemška patrula ga je rešila.

× **Orjaški sovjetski tanki so neokretni.** Iz Berlina poročajo: Nekatera oklopna vozila sovjetske vojske so naravnost orjaška. Videl so mogočna, toda njihova ofenzivna učinkovitost je skoro enaka ničli, ker je njihova gibljivost zelo majhna. Oboroženi so s topom in strojnico. Na najranljivejših mestih doseže debelina oklepa do 6 cm, namreč toliko kakor nekatere vojne ladje. Kakor pripoveduje poveljnik nekega nemškega topniškega oddelka, pustijo Nemci, da se približajo sovjetski tanki približno na 90 m, potem pa ustrele nanje. V naslednjih trenutkih napadejo nemški vojaki tank z ročnimi granatami in preprečijo njegovo nadaljnjo sposobnost za boj.

× **Sovjetske čete so pred umikom zažgale mesto Černovice.** Iz Berlina poročajo: Zjutraj 5. t. m. so rumunske in nemške čete vkorakale v Černovice. Sovjetske čete so pred umikom zanetile ogenj po vsem mestu, ki je zdaj v razvalinah. Prizor, ki ga nudi mesto, je strašen. Požgane hiše, porušeni zidovi in prebivalstvo, ki teka okoli, da se reši. Domačini pripovedujejo, da so sovjetski politični komisarji, vsi Židje, v zadnem trenutku, ko so se nemški in rumunski tanki že bližali mestu, ukazali vojakom vdreti v hiše, jih politi s petrolejem in bencinom ter zažgati. Ko so se plameni dvigali visoko v nebo, so boljše-viki pobegnili proti vzhodu. S sovjetskimi četami so odšli tudi Židje, ki so gospodovali v Černovicah, dokler je bila Bukovina v sovjetski posesti. Rumunske in nemške čete so storile vse, da rešijo ono malo, kar se je moglo še rešiti, nato so pa nadaljevale svoj pohod.

× **Aretacije sovjetskih agentov na Slovaškem.** Iz Bratislave poročajo: Prijeto in zaprto je bilo 695 boljševiških agentov, ki so obtoženi, da so povzročali nemire in poškodovali javne in industrijske naprave, plačevalo pa jih je sovjetsko poslaništvo v Bratislavi.

× **Smrtna kazen za tatvine in vlome med letalskim alarmom na Madžarskem.** Madžarska vlada je izdala odredbo, po kateri se kaznujejo s smrtjo vsi zločini, izvršeni med letalskim alarmom. Smrtna kazen je določena za tatvine, vlome v stanovanja in za beg iz jetnišnic.

× **Premog v puščavi Sahari.** V puščavi Sahari so na mnogih krajih ležišča premoga, ponekod kar na površju. Že 40 let so znana ležišča premoga v puščavi južno od Alžira. V vseh doslej znanih saharskih ležiščih cenijo zaloge premoga na 300 milijonov ton. Francoski listi izražajo upanje, da bo mogoče v doglednem času s tem premogom nadomestiti ves prejšnji uvoz premoga iz Anglije v Francijo. Zaenkrat pridobivajo premog že v okolici Grenadže. Na leto ga pridobijo okrog 100.000 ton. Dalo se ga bo pa pri-

dobivati do enega milijona ton letno, ko bodo industrijske naprave modernizirane. Saharski premog je prav tako dober kakor francoski.

× **Želod kot nadomestek za kakao.** V Nemčiji so pri svojem vnetem proučevanju vprašani, ki se nanašajo na oskrbo z živili, našli način, kako se da tudi navadni želod uporabiti kot dober nadomestek za kakao. Neka nemška tovarna ob gorovju Harzu je že lansko leto začela predelovati velike količine želoda, ki ga je bila nabrala po bližnjih in daljnih gozdovih mladina. Postopek z želodom je tale: želod raztrosijo na široko, da se primerno posuši. Duh, ki prihaja od želoda, je prav podoben duhu po pravkar pečenem kruhu. V prostoru, kjer suše raztreseni želod, so postavljene svetilke, ki izžarevajo ultrardeče žarke. S tem se večina škroba, ki ga želod vsebuje, spremeni v sladkor. Ko iz želoda odstranijo črnilo kisline, ga še z nekim drugim praženim sadom zmešajo, vse skupaj potem zmeljejo s posebnimi mlini ter tako dobe moko, ki ima prav takšen duh kot kakao.

× **Po smrti matere rojen otrok.** V genovsko porodnišnico so pripeljali 43letno Cesarino Pencovo, ki je bila v zadnem mesecu nosečnosti. Žena je imela hudo srčno napako, ki se ji je v zadnem času še poslabšala. Zaradi hudih napadov srčne napake so jo prepeljali v bolnišnico, toda je kmalu izdihnila. Zdravniki so nato izvršili na njej operacijo in tako rešili otroka živega in zdravega.

Kako si Indijci izbirajo neveste

Po raznih krajih Indije vladajo dokaj čudni običaji, kadar si kdo hoče izbrati svojo bodočo ženo. Dekleta, ki so za ženitev že godna, zapro v preprosto kolibo, okoli katere se potem postavijo mladeniči, ki bi se radi oženili. Mladeniči potem prepevajo in rajajo okoli kolibe, dokler ne pride trenutek odločitve. Na znak, ki ga da najstarejši prebivalec vasi, morajo prenehati s petjem in plesom in stopiti čisto blizu kolibe, da potegnejo bambusove palice, ki jim jih ponujajo zaprte neveste iz kolibe. Kdor dobi v roke takšno bambusovo palico, dobi za ženo tisto dekle, ki na drugem koncu drži za palico. Seveda skuša vsak prej pogledati malo okrog po zaprtih dekletih, da ne bi morda po-

× **Reja kač kot lep vir zaslužka.** Neki Evans in njegova žena v Los Angelesu sta začela posebne vrste industrijo in gotovo ne bosta našla dosti posnemalcev. Na veliki farmi zunaj mesta Los Angelesa sta začela re-diti kače. Pravijo, da jih imata že dvajset tisoč in da z njimi kaj dobro zaslužita, in sicer na ta način, da pobirata vstopnino, ki jo mora plačati vsakdo, ki hoče kače videti. Še več pa zaslužita s tem, da prodajata kačje kožice, ki gredo dobro v denar. Iz kačjih kožic namreč izdelujejo čevlje in torbice. S svojimi dohodki pa Evans očitno še ni zadovoljen. Sklenil jih je povečati s tem, da je začel prodajati tudi olje, ki ga prideluje iz kačjih kosti, dalje strup, ki ga jemlje kačam iz nevarnih zob, in slednji še meso, po katerem je zadne čase tudi precej povpraševanja, kajti mnogi ga smatrajo naravnost za nekaj posebnega.

× **Dve sto let staro truplo neveste še čisto ohranjeno.** V cerkvi v Hexvüku na Švedskem so našli pri prezidavanju pokopališke kapelice krsto, v kateri je ležalo še dobro ohranjeno truplo mlade neveste v poročni obleki. Truplo je bilo ohranjeno tako dobro, kakor bi bilo balzamirano. Strokovnjaki menijo, da je ležalo v prsti približno dvesto let. Pred dvesto leti je baje v tem mestu nenadno umrla nevesta iz plemiškega rodu, in sicer na poti v cerkev, kjer se je hotela poročiti. Pokopali so jo kar v poročni obleki. Strokovnjaki zdaj preučujejo, kako se je moglo njeno truplo tako dolgo ohraniti.

Okostje predzgodovinskega slona so izkopali

V bližini kraja Cellena pri Viterbu so nedavno, ko so nekaj razkopavali, našli na okostje, kakršnega nima nobena žival, ki zdaj živi v Južni Evropi. O tej nenavadni najdbi poročajo italijanski časopisi nekaj podrobnosti.

Tako poročajo, da se je napotil na kraj, kjer so te živalske kosti izkopali, tudi profesor Lipparini znanstvenik iz Rima, si na-

tančno ogledal najdbo in nato ukrenil vse potrebno za prevoz okostja v muzej, kjer ga bodo v celoti spet skušali sestaviti ter na ta način dognati, kakšna je morala biti žival, ki je imela tako nenavadno debele in dolge kosti. Profesor Lipparini je že zdaj povedal, da gre po njegovem mnenju za okostje slona, kakršen je živel v starih časih na področju Apeninskega polotoka, to je v zdajšnji evropski Italiji.

Petletna deklica se je postavila roparjem po robu

Zapadnoindijski lastnik tvornice za sladkor Joseph Martin je v Kingstonu na Jamajki stanoval v samotni vili. V to vilo je vdrl neko noč vlomilec. Že je bil izpraznil blagajno in se pripravljal, da se izmuzne s svojim plenom, ko so se nenadno odprla vrata v sosedno sobo in se je na pragu pojavila petletna deklica. Ležala je prebujena v svoji postelji, ko je zaslišala rahel šum v sosedni sobi. Ne da bi oklevala, je vstala in pogledala, kaj se dogaja. Neprijetno prese-nečeni ropar je hotel planiti nanjo, pa se je postavila k mizici s finimi porcelanskimi izdelki in dejala glasno: »Če takoj ne odidete, bom mizo prevrnila!«

Zločinec je stal nekaj časa neodločen. Vi-

del je, da bi otrok izvršil svojo grožnjo, in je razumel, da bi žvenket porcelanastih re-či, ki bi padle na tla, spravił pokoncu vso hišo. Sicer je imel pri sebi nabit samokres in za trenutek mu je švignila skozi glavo mi-sel, da bi deklico ustrelil. To se mu je pa upiralo, ker je stala tako pogumno ob mizi. Ta trenutek neodločnosti pa je odločil nje-govo usodo. Martin je bil s svojim upravitel-jem v neki sosedni sobi in je v tišini nčl zaslišal glasek svojega otroka. V naslednem trenutku je planil z upraviteljem v salon, od koder je zaslišal glas, in spet trenutek poz-neje sta moža vlomilca obvladala. Sodišče je hrabri deklici pozneje izreklo javno po-hvalo...

Hitro nekaj italijanščine

Sedma vaja

Slovnica ni prijetna, vendar ne gre brez nje. Skušali jo bomo čim bolj skrajšati, to se pravi skrajšati na najnujnejše, potem pa preidemo v prakso, ki bo šla za tem, da se bo lahko znašel vsakdo, ki bo sredi med Italijani kaj hotel vprašati ali kaj želel kupiti in če bo v uradu imel opravke. Dobro pa je, da se vseh doslej objavljenih vaj dobro naučite.

O pridevniku

Enako kakor samostalniki se pridevniki končujejo v ednini na o za moški spol, na a za ženski spol, na e za moški in ženski spol. Pridevniki na o se končujejo v množini na i, pridevniki na a na e, pridevniki na e pa enako na i ne glede na spol. Na primer: za moški spol: buono (izgovori buono — dober), buoni (izgovori buoni — dobri); za ženski spol: buona (izgovori buona — dobra), buone (izgovori buone — dobre), za moški in ženski spol: facile (izgovori facile — lahek ali lahka), facili (izgovori facili — lahki ali lahke).

Pridevniki, ki se končujejo na co, ca in go, ga, se končujejo v množini na chi, che in ghi, ghe, da obdržijo svoj glas. To se pravi, da ostane glas, ki ga Slovenci pišemo s k in g, tudi v množini. Na primer: ricco (beri rikko — bogat), ricchi (beri rikki — bogati). Kakor že vemo iz naših vaj, moramo postaviti med c in i črko h, da ostane glas k. Isto velja za pridevnike na go, ga. Na primer: lungo (beri lungo — dolg), lunghi (beri lunghi — dolgi).

Če ne bi v množini postavili med g in i črke h, bi bil lungo v množini lungi, kar bi se bralo lundži. To pa je napačno.

So pa v tem pogledu izjeme. Trizložni in večzložni pridevniki, ki se končujejo na ico, po večini tvorijo množino na ici. Na primer: nemico (beri nemico — sovražen), nemici (beri nemici — sovražni). Pridevniki, ki se končujejo v ednini na io, odpadnejo v množini en i. Na primer: vecchio (beri vèkkjo — star), vecchi (beri vèkki — stari). Torej ne vecchii.

Stopnjevanje pridevnikov. Kakor Slovenci imajo tudi Italijani tri stopnje. Vzemimo našo besedo zadovoljen. Prva stopnja je torej zadovoljen, druga zadovolnejši, tretja zadovoljnejši. V italijanščini se to glasi: contento (beri konènto), più contento (beri pjù kontènto) in il più contento (beri il pjù kontènto). Kakor vidimo, se druga stopnja (ki ji pravimo komparativ) razlikuje od tretje stopnje (superlativ) s tem, da se pri tretji stopnji postavi pred più še določni spolnik il, odnosno za žensko obliko la. Tretja stopnja pa se tvori še na drug način. Če odpahnemo pridevniku končni samoglasnik in pritaknemo issimo (za moški spol) ali issima (za ženski spol). Il più contento in la più contenta, z istim pomenom spremenita v contentissimo (beri kontentissimo) in contentissima (beri kontentissima). Il più contento padre (najzadovoljni oče) je isto kakor il contentissimo padre.

Pri sklanjavi se pridevniki skladajo s samostalniki v spolu in številu. Na primer il buono padre je v množini i buoni padri.

Kako je Vrtačnik vozil balo

Peharčkova Nežka s Klanca je bila lepo dekle. Ker pa je oče podprl lepoto svoje hčere s kupom tisočakov, ni bilo čudno, če je imela ženinov, da se jih je komaj otepala. Naposled pa je bil le bogati Vrtačnik iz Sel tako srečen, da ga ni nagnala kakor vse druge.

Tisti predpust so se gostili ves teden. Svatje so obrali debelega vola in izpili polovnjak vina. Potem je šele odpeljal srečni mož svojo mlado ženo na njen novi dom.

Teden dni po svatbi pa sta prišla mlada dva po balo. Ker ni bilo snega, je Vrtačnik zapregel voz in sta se odpeljala na ženin dom.

Oče Peharček se je hotel postaviti, zato je pripravil hčeri balo, kakršne ne dobi vsaka nevesta. Visoko so naložili voz z vsem, kar potrebuje mlada gospodinja. Na vrh voza pa so položili novo, s srčki okrašeno zibelko.

»Da bo tudi otrok imel svojo posteljico,« je rekel oče vesel, češ: glejte, kako skrbim za svojo hčer!

Ko je bil voz že naložen, je mati poklicala h kosilu. Spet so jedli, pili in peli. Ura

je tekla, zunaj je bila že temna noč. Onim v hiši pa se ni nikamor mudilo. Zato pa je konjema pred hišo postalo dolg čas. Nemirno sta bila s kopiti. Ker ni bilo nikogar od nikoder, sta začela tiščati naprej.

Ker je bil pod hišo strm klanec, da je tekla cesta strmo kakor po strehi, je nezavrti voz kar sam potisnil konja naprej. Potem pa je drvelo in hrumelo po klanecu navzdol. Konja sta se splašila in drvela brez sapa naprej po cesti. Voz se je razvezal in vsa lepa bala je začela padati na vse strani.

Možje v sobi so se zavedli, ko je bilo že prepozno.

»Moja konja,« je zakričal Vrtačnik in brez sapa stekel po klanecu. Mlada žena je jokala. Vsa lepa bala je bila izgubljena in jeziki bodo imeli opravka več let. Od sramote bi se bila najrajši pogreznila v zemljo. Oče je bil še najbolj pameten.

»Kar je, to je, pomagati ne moremo več.« Šel je v hlev, zapregel konja in oddrdal s kolesljem za pobeglima konjema. Povsod je srečaval žalostne ostane lepe hčerine bale in je klel, da se je kar kadilo.

Ko je privozil do Vrtačnikovega doma, sta bila Vrtačnikova konja že v hlevu. Domači so trepetali od strahu in skrbi, kaj se je zgodilo. Domov sta konja privlekla le oje. Voz in vse drugo je ostalo razbito na vsej dolgi poti od Klanca do Sel.

Drugo jutro se je videla nesreča v pravi luči. Vseposvoda po cesti in ob njej je bilo polno razbitih reči. Skrinja s perilom se je zakotalila po bregu in obstala na dnu majhnega potoka. Perilo pa je bilo raztreseno po vsem bregu. Vrtačnik se je grizel od jeze in sramote, ko so pobirali vse te reči. Vse se je našlo, le zibelke ni bilo nikjer. Najbrž jo je ponoči kdo našel in odnesel domov.

To so imele klepetulje, ki jih nikjer ne manjka, opravka brez konca in kraja.

»Balo sta raztresla, zibelko sta izgubila, boste videli, da ne bo sreče v tem zakonu. Brez otrok bosta ostala,« so govorili.

Pa od vsega tega ni bilo nič res. Vrtačnik je imel rad svojo ženo in ona njega. Še tisto leto je moral kupiti drugo zibelko za novega naslednika Vrtačnikovega rodu.

L. P.

Stari pregovori

Česar si se iz materinega mleka napil, se ne boš nikdar znebil.

V krvi mu je; če bi bilo v obleki, bi se dalo izkrtati.

Mačka zmerom miši lovi, koza zmerom v zelnik tišči.

Kakor jabolko ne pade daleč od drevesa, tako tudi jagnje ni drugačno od ovce.

Ovca je ovca, čeprav je v levovi koži.

Najprej zdravje, nato denar, šele potem klobuk.

Kjer se šest otrok nasiti, tudi sedmi ni lačen.

Otrok združi očeta in mater.

Zakon brez otrok je svet brez solnca.

Kdor nima otrok, ne ve, zakaj živi.

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

POVEČAJTE PRIDELEK AJDE IN OZIMIN S FITODINOM! Fitodin pospešuje rast in zdravje rastlin, jih dela odpornejše proti suši, da obilneje cvetijo, preje dozori (10 do 14 dni) ter dajo obilnejši pridelek za 20 do 40 odstotkov! — Vsa pojasnila daje: Laboratorij za »Fitodin«, Ljubljana, P. Pr. 139. 166

HLAPEC H KONJEM dobi službo »Pri ruskem carju« na Ježici.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani - Tavčarjeva ulica 1

Ziro račun pri Narodni banki. — Račun poštne hranilnice 14.257

Brzjav: »Kmetiskidom«. — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun. Daje kratkoročna posojila — Eskonjuje menice. — Izvršuje ostale denarne posle. Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive obrestuje po **4 do 5%**

Za vse vloge nudi popolno varnost!

Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!